

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

VINCENC VIPAVC

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

UVEDBA DAVČNIH BLAGAJN PRI PRODAJI NA
PREMIČNIH STOJNICAH

Vincenc Vipavc

Koper, 2016

Mentor: viš. pred. dr. Uroš Godnov

POVZETEK

Eden izmed odmevnejših ukrepov v boju proti sivi ekonomiji v Sloveniji je bila uvedba davčnega potrjevanja računov za gotovinska plačila (pogovorno t. i. davčnih blagajn), ki predvideva spremembo poslovanja podjetij predvsem na področju uporabe novih tehnoloških rešitev. Pri podjetnikih, ki poslujejo na premičnih stojnicah in nimajo stalnih prostorov, marsikatera tehnološka rešitev ne pride v poštev in morajo poiskati drugačne rešitve. Uradni polletni učinki uvedbe so pozitivni, kar pa se ne odraža v izjavah prodajalcev. Večina je potrdila, da so bili pred uvedbo seznanjeni z vsemi različnimi možnostmi davčnega potrjevanja računov, vendar je bil postopek odločanja prehitel in stresen.

Ključne besede: siva ekonomija, davčno potrjevanje računov, davčne blagajne, prodaja na stojnicah, mobilne tehnologije.

SUMMARY

One of the most notable measures taken to combat the gray economy in Slovenia was the introduction of tax certification of invoices for cash payments ("fiscal cash registers" in layperson's terms). The measure envisages modification of enterprise's operations, especially in the field of new technological solutions. For entrepreneurs that do business on movable stands and have no permanent premises, many technological solutions are not an option and they have to find alternative solutions. Official biannual effects of the measure are positive, which is not reflected by the entrepreneurs. Most of them stated that before the introduction of the measure, they were well informed of all the various possibilities they had, but the decision making process was too fast paced and too stressful.

Keywords: gray economy, shadow economy, tax certification of invoices, fiscal cash registers, movable stands, mobile technology.

UDK: 336.2:641.548(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Siva ekonomija in davčno potrjevanje računov.....	3
2.1	Strategija obvladovanja sive ekonomije	3
2.2	Davčno potrjevanje računov	4
2.3	Nadzor in kontrola	6
2.4	Posebnosti poslovanja na premičnih stojnicah	7
2.5	Vrste tehnoloških rešitev	7
2.6	Gotovinsko poslovanje v sosednjih državah.....	8
2.6.1	Hrvaška	8
2.6.2	Avstrija.....	9
2.6.3	Italija	9
2.7	Učinki uvedbe davčnega potrjevanja računov v Sloveniji	9
3	Raziskava	11
3.1	Metodologija in predstavitev raziskave	11
3.2	Rezultati raziskave.....	12
3.2.1	Uporaba mobilnih tehnologij pred uvedbo davčnega potrjevanja računov .	12
3.2.2	Podane tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov pred uvedbo..	13
3.2.3	Podane/uporabljene tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov po uvedbi.....	13
3.2.4	Stroški	15
3.2.5	Kadri	17
3.2.6	Težave pri uvajanju davčnega potrjevanja računov	17
3.2.7	Izkušnje z davčnim potrjevanjem računov	18
3.3	Diskusija	21
4	Sklep.....	25
	Literatura in viri.....	27
	Priloge.....	29

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Socialno-demografske značilnosti sodelujočih	11
Preglednica 2: Pregled glavnih ugotovitev po intervjuvancih	20

1 UVOD

Skoraj ni nobenega med nami, ki po novem letu ne bi slišal za davčno potrjevanje računov, saj je bilo res zelo dobro medijsko podprto in vsa podjetja, ki poslujejo z gotovino, so morala spremeniti ali vsaj posodobiti svoje poslovne sisteme. Takoj na začetku leta 2016 je v Sloveniji začel veljati zakon o davčnem potrjevanju računov. Zaradi razmeroma kratkega testnega obdobja (en mesec) je bilo v začetku veliko nejasnosti, težav in zmede na več področjih poslovanja. Na premičnih stojnicah pa so se morali s tem spoprijeti še nekoliko drugače, saj ti uporabniki v večini primerov nimajo dostopa do elektrike, stalne internetne povezave in poleg tega je treba paziti še na vremenske vplive. Ker so ti uporabniki večinoma mikro podjetja oziroma fizične osebe, lahko takšna zakonska sprememba vpliva na njihovo celotno poslovanje, torej tudi na njegove rezultate.

Uvedba davčnega potrjevanja računov predvideva spremembo poslovanja podjetij predvsem na področju uporabe novih tehnoloških rešitev. Pri podjetnikih, ki poslujejo na premičnih stojnicah in nimajo stalnih prostorov, marsikatera tehnološka rešitev ne pride v poštev in se morajo odločiti za drugačne rešitve. Namen naloge je tako raziskati mnenje končnih uporabnikov, to je prodajalcev, o tej spremembi, o možnih rešitvah, ki jih imajo na voljo, ter o sami tehnologiji, ki jo uporabljajo. Poskušali bomo ugotoviti, kako se je ta uvedba videla skozi oči malega prodajalca in s čim se je spopadel ob tem zakonu. Nekateri tudi ne delajo veliko, mogoče enkrat na mesec. Takih sicer ta naloga ni vključila, vendar bi bilo zanimivo, če bi se posvetili tudi njihovem primeru. Področje raziskovanja je tako, kot smo omenili, uporaba mobilnih tehnologij pri poslovanju – natančneje pa je tema raziskovanje mnenj in težav uporabnikov ob uvedbi davčnih blagajn pri prodaji na premičnih stojnicah. Tema je še zlasti zanimiva za raziskovanje, ker so spremembe nove in njihovi učinki še niso dobro preučeni.

Cilji naloge so v teoretičnem delu predstaviti relevantno literaturo, zakonske predpise in različne tehnološke rešitve, ki so na voljo, davčne sisteme v tujini in njihove učinke ter učinke uvedbe davčnih blagajn pri nas, v empiričnem delu pa poiskati odgovore na zastavljena raziskovalna vprašanja.

Naše glavno raziskovalno vprašanje: Kakšno je mnenje prodajalcev na premičnih stojnicah o davčnem potrjevanju računov? Zanimajo pa nas tudi odgovori na naslednja vprašanja:

- Koliko so prodajalci na stojnicah uporabljali mobilne tehnologije pred uvedbo davčnih blagajn in katere?
- So bili prodajalci pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi različnimi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

- Koliko so prodajalci uporabljali mobilne tehnologije po uvedbi davčnih blagajn in katere? Za katere rešitve so se odločili?
- S kakšnimi težavami se prodajalci srečujejo?
- Kako se prodajalci soočajo z uporabo novih tehnologij?
- Kakšne so spremembe s stroškovnega vidika pri prodajalcih zaradi uvedbe davčnih blagajn?
- Kakšne so spremembe s kadrovskega vidika pri prodajalcih zaradi uporabe davčnih blagajn?

Kot je bilo omenjeno, nas pri raziskovanju zanima predvsem mnenje, občutenje prodajalcev, njihovo vedenje oziroma odločitev ter subjektivni pomen – njihovo razumevanje dogodkov in okoliščin, zato bo uporabljena kvalitativna raziskovalna metoda, in sicer delno strukturiran intervju z osmimi osebami.

Pri raziskavi predpostavljamo, da bo zaradi termina izvedbe raziskave (ob samem začetku uvedbe sprememb) zanimanje za sodelovanje v raziskavi večje. Zaradi posebnosti pri prodaji na premičnih stojnicah rezultatov raziskave ne moremo posplošiti na vse zavezance za potrjevanje računov, ob pazljivi interpretaciji pa se lahko začrta splošna problematika in predlagajo rešitve. Mnenjskih raziskav za primerjavo z drugimi državami ni, primerjamo pa lahko učinke uvedenih ukrepov proti sivi ekonomiji v drugih državah.

Vsebina intervjujev vključuje osebna mnenja in določene poslovne podatke, zaradi katerih je treba intervjuvancem zagotoviti popolno anonimnost. Za sodelovanje v raziskavi morajo udeleženci podpisati izjavo, s katero dovoljujejo uporabo odgovorov v diplomski nalogi.

2 SIVA EKONOMIJA IN DAVČNO POTRJEVANJE RAČUNOV

V času slabih gospodarskih in socialnih razmer se povečuje izogibanje obveznostim (siva ekonomija in druge oblike prikrivanja), kar ni le ekonomski, ampak tudi družbeni pojav. Prikrite dejavnosti vključujejo izogibanje plačila davkov in prispevkov ali drugih predpisov o opravljeni dejavnosti, zaposlovanju, delovnem času ali varstvu pri delu, ilegalne dejavnosti (dohodki iz kaznivih dejanj, nezakonite neregistrirane dejavnosti), neregistrirane dejavnosti ter proizvodnjo za lastno uporabo. Kot sivo ekonomijo štejemo neprijavljeno ali napačno prijavljeno proizvodnjo, storitve, zaposlenost in druge dohodke v sklopu legalnih dejavnosti – torej neprijavljeno delo in neprijavljen ali premalo prijavljen promet (še zlasti pri gotovinskem poslovanju).

2.1 Strategija obvladovanja sive ekonomije

Siva ekonomija zavzema največji del izogibanja obveznostim. V Sloveniji je bila v letu 2007 ocenjena na 15,6 % BDP (Nastav 2009, po Vlada RS 2014, 3), v letu 2010 na 8,3 % BDP (SURS 2014, po Vlada RS 2014, 4), v letu 2011 pa 24,1 % BDP (Schneider 2012, po Vlada RS 2014, 3). Precej različne višine odstotkov so zaradi različnih metod merjenja.

Dejavniki, ki vplivajo na obseg sive ekonomije, so (Vlada RS 2016):

- višina davčne obremenitve,
- administrativne ovire,
- kakovost in cena javnih storitev,
- stopnja zaupanja davčnih zavezancev v državo,
- učinkovitost odkrivanja in kaznovanja kršiteljev,
- stabilen in pregleden finančni sistem ter
- učinkovito ukrepanje proti davčnim utajam.

Negativni učinki sive ekonomije (Vlada RS 2014):

- izpad davčnih prihodkov in drugih dajatev v javni blagajni, ki jih je treba nadomestiti z drugimi višjimi dajatvami,
- izkrivljanje konkurence na trgu,
- zastoj rasti sivih podjetij in neuporaba inštitucij (na primer sodišč, bank itd.) v času prikrivanja dohodkov,
- nepravičen dostop posameznikov do javnih storitev in socialnih ugodnosti (na primer otroški dodatki, subvencije itd.),
- minimalna ali neobstoječa socialna varnost sivih delavcev (pokojnina, zdravstvo),
- nezmožnost uveljavljanja reklamacij za slabo storitev.

Ukrepi za zmanjševanje sive ekonomije (Vlada RS 2016):

- preventivno delovanje (ozaveščanje javnosti ter enostavna, pregledna zakonodaja in informacije na enem mestu, izobraževanje zavezancev, predstavitev dejavnikov tveganja in dobrih knjigovodskih praks, spodbujanje negotovinskega poslovanja ter horizontalno spremljanje),
- ukrepi proti davčnim utajam (postavljene jasne smernice in navodila za pravilno delovanje, partnerski odnos z davčno upravo, pravilno in pravočasno poravnane davčne obveznosti),
- strogi ukrepi za kršitelje,
- ukrepanje proti največjim utajevalcem davkov ter sistemski korupciji in pranju denarja,
- zamrznitev obdavčitve ali odvzem nezakonito pridobljenega premoženja.

Preglednost pri gotovinskem poslovanju je manjša kot pri negotovinskem plačevanju, plačilnih karticah ali čekih. Davčni organ pri gotovinskih plačilih nima vpogleda v denarne prilive, saj ne obstajajo verodostojni kontrolni bančni podatki. Višji gotovinski promet pomeni tveganje za neplačevanje davčnih obveznosti in je tako pogosto predmet državnih ukrepov, ki spodbujajo negotovinsko poslovanje, omejujejo gotovinsko poslovanje ter zapovedujejo pravila evidentiranja gotovinskih plačil (Vlada RS 2014).

Organizacija za gospodarsko poslovanje in razvoj (OECD 2013, po Vlada RS 2014, 28) je v sklopu celotnega nabora ukrepov proti izogibanju davčnih obveznosti predlagala davčnim organom oblikovanje strategij za preprečevanje brisanja računov. Na tem področju je v Sloveniji 1. julija 2013 začela veljati nova davčna zakonodaja, ki prepoveduje računalniške programe, ki omogočajo kasnejše spreminjanje evidenc brez sledi in arhiva prvotnih podatkov. Za kršitelje so bile predpisane visoke kazni, na terenu pa se je povečala navzočnost inšpektorjev, ki so izvajali hitri davčni nadzor nad blagajniškim poslovanjem in popisom zalog. Omenjeno davčno zakonodajo je spremljala tudi medijska kampanja za promoviranje plačevanja obveznosti, napovedovanje nadzora in objavo rezultatov. Potrošnike so spodbujali, naj zahtevajo račune in fotografije teh računov pošiljajo prek brezplačnih MMS-sporočil davčni upravi. Takšno zbiranje računov je za davčno upravo preprost način pridobivanja kontrolnih podatkov in nadzora. Kljub uspešnosti te davčne zakonodaje pa je bila pomanjkljiva, saj ni vključevala zavezancev, ki so izdajali ročno izpisane račune. Na podlagi tega je bilo predlagana omejitev izdajanja ročno izpisanih računov ter obvezna uporaba registrskih blagajn ali podobne opreme (Vlada RS 2014). Ta predlog je bil kasneje realiziran z uvedbo davčnega potrjevanja računov.

2.2 Davčno potrjevanje računov

Državni zbor Republike Slovenije je 15. julija 2015 sprejel Zakon o davčnem potrjevanju računov (ZDavPR 2015), ki se je začel uporabljati 2. januarja 2016. Na podlagi zakona je bil

avgusta sprejet Pravilnik o izvajanju Zakona o davčnem potrjevanju računov (2015), z dopolnitvama v oktobra in novembru, pri čemer je bila večja sprememba dovoljenje, da se namesto kode *QR* lahko uporabi tudi koda *PDF 417* ali več črtnih kod tipa *Code 128* (FURS 2015) ter velikost in oblika obvestila o obveznosti izdaje računa.

Davčno potrjevanje računov (pogovorno tudi kar *davčne blagajne*) je sistem, v katerem so blagajne zavezancev prek spleta povezane s centralnim informacijskim sistemom Finančne uprave RS in skupaj z drugimi določbami glede gotovinskega poslovanja tvorijo sistem, ki omogoča boljšo sledljivost in nadzor nad izdanimi računi ter s tem omejuje sivo ekonomijo. Podatke o računih pri gotovinskem poslovanju v postopku FURS potrdi in shrani v realnem času njihove izdaje (Vlada RS 2015).

Zavezanec za davčno potrjevanje računov je vsaka fizična ali pravna oseba, ki mora izdati račun za dobavo blaga ali storitev, ki mora voditi poslovne knjige in evidence ter za dobavljeno blago ali storitev prejme plačilo (deloma ali v celoti) v gotovini. Za plačilo v gotovini se šteje vsako plačilo z bankovci, kovanci, plačilno in kreditno kartico, čekom ipd., ki ni neposredno nakazilo na transakcijski račun (Setnikar 2015). Za vsako takšno dobavo blaga ali storitve mora zavezanec izdati račun prek predpisane elektronske naprave, ki omogoča izvedbo postopka potrjevanja računa, ter ga obvezno izročiti kupcu blaga oziroma naročniku storitve (FURS 2016). Od 4. junija 2016 pa so davčnega potrjevanja računov za dobave končnim potrošnikom, ki ne opravljajo dejavnosti in katerih vrednost obdavčljivih dobav v tekočem koledarskem letu ne preseže 5.000 evrov, opravičene nepridobitne organizacije ali drugi davčni zavezanci (osebe, ki niso osebe javnega prava, na primer društva), katerih cilj ni doseganje dobička, ki jih upravljajo in vodijo večinoma prostovoljci ter zaračunavajo odobrene cene ali cene, nižje od cen davčnih zavezancev, ki obračunavajo DDV (Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, 2016).

V skladu z zakonom in po načelih komunikacijske kampanje »*Vklopi razum – zahtevaj račun!*«, katere namen je ozaveščanje javnosti o negativnih posledicah sive ekonomije (Vlada RS 2015), pa mora zavezanec na vidnem mestu objaviti tudi obvestilo o obveznosti izdaje računa in izročitve računa kupcu ter obveznosti kupca, da prevzame in zadrži izdani račun. Velikost in oblika obvestila sta posebej predpisani. Kupec blaga oziroma prejemnik storitve mora vzeti račun in ga zadržati neposredno po odhodu iz poslovnega prostora. Na zahtevo ga mora namreč predložiti pooblaščenim osebam davčnega ali tržnega organa v skladu z zakonom, ki ureja tržno inšpekcijo, v nasprotnem primeru je lahko denarno kaznovan. Kupec lahko za vse izdane račune preveri, ali so bili ustrezno prijavljeni finančni upravi (FURS 2016).

Pri vzpostavitvi davčnih blagajn je predvideno dveletno prehodno obdobje. Zavezanci lahko tako do 31. 12. 2017 račune še izdajajo iz vezane knjige računov in jih nato najkasneje v

desetih delovnih dneh od dneva izdaje računa potrdijo prek sistema *e-Davki* (oziroma prek *Mini blagajne*). Odločitev o načinu izvajanja potrjevanja računov zavezanec določi v internem aktu pred začetkom izdajanja računov za gotovinsko poslovanje. Vzporedna uporaba elektronske naprave in vezane knjige računov v istem poslovnem prostoru ni dovoljena – razen v primeru izpada interneta ali električne energije (FURS 2015a).

2.3 Nadzor in kontrola

Kot je bilo že omenjeno, je uvedba davčnih blagajn eden od ukrepov za zmanjšanje obsega sive ekonomije, za povečanje javnofinančnih prihodkov, učinkovitejše pobiranje obveznih dajatev, pravičnejšo porazdelitev davčnega bremena med zavezanci in za večjo zaščito potrošnikov. Nadzor in kontrolo nad tem bosta opravljala FURS (Finančna uprava Republike Slovenije) in Tržni inšpektorat RS, ki pa sta seveda že doslej izvajala nadzor nad tržnimi nepravilnostmi (Setnikar 2015).

Na spletni strani Finančnega urada RS (FURS 2016) so bili do objave poročila učinkov prvega trimesečja na voljo podatki o zavezancih, ki so prevzeli digitalna potrdila, o številu prevzetih potrdil, številu zavezancev, ki so potrdili vsaj en račun, številu davčno potrjenih računov in o številu potrjenih računov na dan poročanja. Podatki so se dnevno osveževali (upoštevajoč delovne dni) in so bili kumulativni od 1. decembra 2015 do dneva poročanja.

Do 13. maja 2016 je 54.035 davčnih zavezancev prevzelo 72.522 digitalnih potrdil za uporabo sistema davčnega potrjevanja računov, od tega je račune davčno potrdilo 46.527 zavezancev. Do tega datuma je bilo skupno potrjenih več kot 346 milijonov računov (FURS 2016a). Do 16. avgusta 2016 je 56.949 davčnih zavezancev prevzelo 77.665 digitalnih potrdil, od tega je 49.802 zavezancev potrdilo že več kot 616 milijonov računov. Ti podatki kažejo, da postopek vključevanja v sistem še poteka (FURS 2016b).

Kot je bilo tudi omenjeno, lahko kupec preveri vse prejete račune, ali so bili ustrezno potrjeni na FURS. To lahko stori kadar koli in kjer koli prek posebne mobilne aplikacije ali neposredno na spletni strani FURS. Sistem tako omogoča dvojno kontrolo izdanih računov prek finančne uprave in prek kupca. FURS ponuja tudi denarne nagrade kot spodbudo potrošnikom, da zahtevajo, vzamejo in preverijo račune – tako lahko vsak, ki izbere vsaj deset računov, sodeluje v nagradni igri z naslovom »*Vklopi razum, zahtevaj račun*«, ki bo potekala predvidoma do 31. decembra 2016 in katere najvišja denarna nagrada znaša 15.000 evrov (FURS 2015b).

Zakon o davčnem potrjevanju računov (ZDavPR 2015) predvideva tudi denarno globo v višini 40 evrov za kupca oziroma prejemnika storitve, ki prejetega računa ne zadrži neposredno po odhodu iz poslovnega prostora oziroma ga na zahtevo ne predloži pooblaščenim osebam davčnega ali tržnega organa (FURS 2015c).

2.4 Posebnosti poslovanja na premičnih stojnicah

"Za premično stojnico se šteje mizi podobna priprava, ki omogoča prodajo blaga." (e-VEM 2014). Prodajo na premični stojnici urejata Zakon o trgovini (ZT-1 2008) in Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih za opravljanje trgovinske dejavnosti (2009). Izpolnjeni pa morajo biti tudi drugi tehnični pogoji za prodajo blaga – upoštevanje zakonodaje s področja zdravstvene ustreznosti živil, higiene živil, varnosti proizvodov ipd. Urejeno moramo imeti tudi pisno soglasje lastnika prostora, kjer stoji stojnica, ter na vidnem mestu naziv in sedež firme. V primeru prodaje nepakiranega blaga je treba imeti tudi zakonsko določeno, umerjeno tehtnico (Consulta 2013).

Kot pove že samo ime, imamo opravka s poslovnim prostorom, ki ni vedno na istem mestu, obenem pa je izpostavljen vremenskim vplivom in ima omejen dostop do elektrike in interneta (slednje ponujajo le morebitne novejšje tržnice in podobno organizirani prostori).

2.5 Vrste tehnoloških rešitev

Pri izbiri opreme, ki je kar velik strošek za poslovanje, je treba biti zelo previden. Mnogo uporabnikov je zaradi hitenja naredilo napako in kupilo tehnično neprimerno blagajno, z neprimerno programsko opremo, težko razumljivim vmesnikom ali pa je zanjo plačalo preveč. V obdobju uvajanja nove tehnologije se je težko prepričati, kaj je tisto pravo, preverjeno in vzdržljivo. V tem primeru so varnejša izbira večji ponudniki, ki jih že poznamo in vemo, da poskrbijo za podporo svojim uporabnikom.

Zavezanci, ki so v preteklosti že uporabljali programe za izdajo računov, so imeli z uvedbo zakona o davčnem potrjevanju računov predvidoma manjše stroške, saj so obstoječo programsko opremo samo še nadgradili. Rednemu strošku vzdrževanja in servisiranja (okoli 150 evrov mesečno) se je tako dodal enotni znesek za spremembo (do pribl. 200 evrov). Preproste ročne blagajne so z zakonom postale zastarele.

Zaradi specifičnosti prej omenjenih zahtev, ki jih ima prodaja na stojnicah in izven prodajaln, je glavni strošek zakup mobilnih podatkov in temu primerne tehnične opreme.

Pri tehnični opremi ima zavezanec na voljo dve rešitvi. Prva rešitev predvideva nakup ali najem pametnega telefona ali tablice ter tiskalnika, druga pa nakup posebne mobilne blagajne. Telekom (b. l.) na primer ponuja tablico, tiskalnik, mobilno dostopno točko in predplačniški mobilni internet za 475,80 evra (enkratni znesek za nakup). Si.mobil (2016) poleg popusta na naprave ponuja za 14,99 evra mesečno tudi internetno povezavo in blagajniški program oziroma 2,99 evra v času sezonskega mirovanja. Cene posameznih naprav med ponudniki so primerljive.

Druga rešitev pa so namenske davčne blagajne, kot je na primer hrvaška blagajna Digitron za 329 evrov, ali druge naprave, ki so na voljo po različnih cenah (brez DDV in stroška programiranja) – do 793 evrov za blagajno QTouch10 (Molek b.l.).

2.6 Gotovinsko poslovanje v sosednjih državah

Ocene obsega sive ekonomije po državah se precej razlikujejo. Po raziskavi F. Schneiderja (2013, po Vlada RS, 2016a) ocenjeno evropsko povprečje znaša 18,5 %. Slovenija s 23 % spada med tretjino držav z največjimi obsegi sive ekonomije v Evropi. Najnižji odstotek sive ekonomije ima Švica, in sicer 7 %, najvišjega pa Bolgarija z 31 %.

2.6.1 Hrvaška

Na Hrvaškem so nadzor nad gotovinskim poslovanjem postopno uvedli v prvi polovici leta 2013. Uvedbo davčnih blagajn so utemeljili z ocenjenim proračunskim primanjkljajem v višini od 78 do 130 milijonov evrov zaradi neprijavljenih prihodkov davčnih zavezancev (Petrič 2016). Slovenski sistem davčnega potrjevanja računov je zasnovan na tem hrvaškem sistemu – podobna je tudi njihova medijska kampanja s sloganom »Bez računa se ne računa« (Porezna uprava RH 2012).

V letu 2013 je davčna uprava RH (Porezna uprava RH 2014) izvedla 21.590 inšpekcij in odkrila 2.186 nepravilnosti (10 %) ter izrekla 465 začasnih prepovedi opravljanja dejavnosti. Največ nepravilnosti so zasledili v Splitu (395), Zagrebu (373) ter Pazinu (206).

Učinki uvedbe nadzora so bili pozitivni še zlasti v gostinstvu. Mali davčni zavezanci in fizične osebe so v letu 2013 prijavili 40,52 % oziroma 2,6 milijarde kun več prihodkov kot v letu 2012. Od tega so fizične osebe prijavile 54,82 % oziroma 1,5 milijarde kun več prihodkov, mali davčni zavezanci pa za 30,17 % oziroma 1,1 milijarde kun več prihodkov. V trgovinski dejavnosti je bilo skupno za 13,89 % oziroma 5,2 milijarde kun več prihodkov – od tega 27,66 % oziroma 1,5 milijarde kun prihodkov, prijavljenih s strani fizičnih oseb, ter 11,55 % oziroma 3,7 milijarde kun s strani malih davčnih zavezancev. Fizične osebe – odvetniki so v letu 2013 prijavili 4,83 % oziroma 6,7 milijona kun več prihodkov kot v 2012. Mali davčni zavezanci v gostinski in trgovski dejavnosti so skupaj prijavili za 17,82 % oziroma 8 milijard kun več prihodkov (Porezna uprava RH 2014).

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (Petrič 2016) opozarja, da povečanje prijavljenih prihodkov na Hrvaškem ni le rezultat uvedbe davčnih blagajn, temveč tudi znižanja davčne stopnje v gostinstvu za prodajo pijač s 25 na 13 %.

2.6.2 Avstrija

V Avstriji so kot ukrep proti sivi ekonomiji januarja 2011 ustanovili finančno policijo v okviru finančnega ministrstva. Na terenu je 400 inšpektorjev, ki opravljajo inšpekcije tudi ponoči in med vikendi. Letno izvedejo okoli 23 tisoč inšpekcij. Število inšpektorjev želijo še zvišati (Vlada RS 2016a). 1. januarja 2016 so uvedli tudi obvezne elektronske blagajne, ki onemogočajo naknadno spreminjanje in brisanje računov brez knjigovodske sledi. Te blagajne niso neposredno povezane z davčno upravo, v primeru inšpekcije pa morajo predložiti shranjene podatke (Petrič 2016).

2.6.3 Italija

V Italiji so davčne blagajne uvedli že leta 1982, vendar pa niso imele veliko vpliva na obseg sive ekonomije. Po podatkih italijanskega statističnega urada ISTAT je v letu 2006 siva ekonomija znašala 16,9 % italijanskega BDP, kar znaša približno 250 milijard evrov – od tega 38 % dela na črno. 70 % sive ekonomije predstavljajo storitvene dejavnosti, kar polovica sive ekonomije pa naj bi bila povezana z organiziranim kriminalom. Z drugimi davčnimi ukrepi, s preprečevanjem pranja denarja in protikorupcijsko zakonodajo so v letu 2011 na področju sive ekonomije v proračun pridobili eno milijardo evrov (Vlada RS 2016a).

2.7 Učinki uvedbe davčnega potrjevanja računov v Sloveniji

Finančna uprava RS je maja 2016 v sporočilu za javnost (FURS 2016a) potrdila, da so učinki uvedbe davčnih blagajn za prvo trimesečje pozitivni.

Glede na enako obdobje v letu 2015 se je povečal prijavljen promet zavezancev za DDV, ki izhaja iz dobav blaga in storitev, za 5,7 %, kar znaša 293,3 milijona evrov. Obenem so se povečala tudi vplačila DDV za 4,6 % oziroma 33,6 milijona evrov. Zavezanci so namreč med februarjem in aprilom 2016 vplačali 758,8 milijona evrov DDV. Od tega so zavezanci, ki uporabljajo davčne blagajne, izkazali 299,9 milijona evrov vplačil DDV, kar znaša 7,1 % oziroma 19,8 milijona evrov več kot v letu 2015. Odstotki se razlikujejo po dejavnostih, na primer v gostinstvu so zavezanci izkazali za 20,7 % več neto DDV (prav tam).

Povečalo se je tudi število prijav fizičnih oseb v zavarovanje za socialno varnost in s tem povečanje plačil prispevkov za socialno varnost ter akontacije davka od dohodkov iz zaposlitve, kar povezujejo s povečanjem nadzora nad zaposlovanjem na črno. Pri 9.361 zavezancih, ki uporabljajo davčne blagajne, je bilo v prvih štirih mesecih 2016 v zavarovanje na novo prijavljenih 22.705 oseb, od tega 9.808 oseb, ki izdajajo račune, torej blagajnikov. V primeru, da te osebe prejemajo vsaj minimalno plačo, je v tem obdobju v javne blagajne steklo vsaj 7 milijonov evrov (prav tam).

Po podatkih finančne uprave RS so pozitivni tudi učinki za prvo polletje (FURS 2016b). Ocenjujejo, da znašajo 37,6 milijona evrov in se kažejo v povečanju vplačil DDV, povečanju prijavljenega prometa in v večjem številu prijavljenih fizičnih oseb v zavarovanja. V primerjavi z enakim obdobjem v letu 2015 (februar–julij) so vsi davčni zavezanci plačali 51,7 milijona evrov oziroma za 3,3 % več DDV ter 195,7 milijona evrov oziroma 5,4 % več prispevkov in dohodnine. Samo uporabniki davčnih blagajn so obračunali 27 milijonov evrov oziroma 4,4 % več neto vplačil DDV – samo v gostinstvu 4,2 milijona evrov oziroma 19,7 % več neto vplačil DDV po obračunih. Imeli so tudi za 691,9 milijona evrov oziroma 6,3 % več dobav oziroma prometa. V zavarovanje je bilo na novo prijavljenih 33.421 fizičnih oseb pri 12.548 delodajalcih, od tega 16.806 na novo prijavljenih oseb, ki izdajajo račune – blagajnikov. Obračunali so 10,6 milijona evrov prispevkov in dohodnin za blagajnike. Navedeni podatki vključujejo 1,5-odstotno napovedano nominalno rast zasebne potrošnje za leto 2016, v izračune pa so vključeni zavezanci v sistemu DDV, ne pa tudi drugi uporabniki davčnih blagajn izven sistema DDV.

Na podlagi učinkov uvedbe davčnih blagajn je predvidenih dodatnih 75 milijonov evrov v proračunu 2016 (FURS 2016a), kar je dosegljiv cilj glede na predstavljene rezultate (FURS 2016b). Predvideni in dejanski učinki davčnih blagajn so bili deležni tudi marsikaterih kritike. Po navedbah časnika Finance (Smrekar 2016) v izračunih niso bili upoštevani učinki politik spodbujanja zaposlovanja in samozaposlovanja, povečanja turizma in gospodarske rasti, pobrane dajatve pa naj ne bi dovolj zapolnjevale davčne vrzeli, ki jo ustvarja siva ekonomija.

3 RAZISKAVA

Kot smo omenili, raziskava temelji na kvalitativnem metodološkem pristopu. Podatki so bili zbrani s tehniko delno strukturiranega intervjuja. Vprašanja so bila sprva zastavljena širše, nato pa odvisno od odgovora dopolnjena s podvprašanji. Kreirana so bila za pridobitev odgovorov na zastavljena raziskovalna vprašanja in podvprašanja. Teme vprašanj so bile povezane z mnenjem oseb o davčnem potrjevanju računov, z njihovim soočenjem z uporabo novih tehnologij, s pogostostjo uporabe mobilnih tehnologij pred uvedbo davčnega potrjevanja računov in po njej, s stroškovnim vidikom uvedbe, s kadrovskimi spremembami in splošnim razumevanjem ter s težavami, ki so jih imeli oz. jih imajo z davčnim potrjevanjem računov.

3.1 Metodologija in predstavitev raziskave

Izbrana populacija so bile osebe, ki so od 1. januarja 2016 prodajale na premičnih stojnicah in so morale spremeniti način poslovanja zaradi uvedbe Zakona o davčnem potrjevanju računov (ZDavPR). K sodelovanju smo povabili osebe na podlagi neslučajnostnega, priložnostnega vzorčenja. V raziskavi je sodelovalo 8 oseb, in sicer 4 ženske in 4 moški.

Preglednica 1: Socialno-demografske značilnosti sodelujočih

ŠIFRA	STAROST	SPOL	PODROČJE DELA
I1	40	ženska	Prodaja nogavic
I2	45	ženska	Mesarstvo
I3	40	ženska	Prodaja otroških oblačil
I4	35	moški	Mesarstvo
I5	67	moški	Prodaja delovnih oblačil
I6	40	ženska	Mesarstvo
I7	43	moški	Prodaja sadja in zelenjave
I8	55	moški	Šiviljstvo

Podatke za raziskavo smo zbirali med 15. marcem in 12. aprilom 2016. Intervjuje smo izvedli na različnih sejmih in različnih krajih po Sloveniji, kjer so sodelujoče osebe prodajale svoje izdelke oziroma storitve, in sicer v Celju, Mozirju in v Sevnici. Intervjuji so bili izvedeni osebno, zvočni prepis intervjujev pa se hrani v osebni arhivu avtorja naloge. Vsi intervjuji skupaj so trajali 119 minut. Najkrajši intervju je trajal 10 minut in pol, najdaljši 18 minut, povprečna dolžina intervjujev pa je bila slabih 15 minut. Intervjuji so bili posneti, posnetek pa se je uničil po tem, ko je bil ustvarjen dobesedni prepis zvočnega zapisa. Prepisi so označeni s šifro, v citatih, objavljenih v nalogi, pa ni mogoče identificirati sodelujočih oseb.

Pri raziskovanju smo upoštevali Helsinško-Tokijsko deklaracijo in Zakon o varstvu osebnih podatkov. Sodelujočim osebam smo zagotovili popolno anonimnost, podpisali pa so tudi zavestno privolitev k sodelovanju v raziskavi (priloga 1).

3.2 Rezultati raziskave

Analiza pridobljenih podatkov iz intervjujev je bila opravljena z izvedbo kvalitativne vsebinske analize z odprtim kodiranjem, torej z združevanjem sorodnih pojmov v kategorije ter s pojasnjevanjem posplošenih odnosov med kategorijami in njihovimi pojmi. Postopek in prikaz analize sta v prilogi 2.

3.2.1 Uporaba mobilnih tehnologij pred uvedbo davčnega potrjevanja računov

Pred uvedbo se prodajalci niso veliko ukvarjali s tehnologijami na delovnem mestu, večinoma so mnenja, da niso tehnološko podkovani. Eden izmed vprašanih je posebej izpostavil, da za tehnološke rešitve najame druge. Sedem vprašanih je pred uvedbo davčnih blagajn uporabljalo navadne prenosne blagajne, torej takšne, ki imajo vgrajeno baterijo in so bile po prejšnjih zakonih določene za gotovinsko poslovanje. Eden izmed vprašanih je prej uporabljal samo paragonske bloke, pri katerih pa ni bila zakonsko določena enotna oblika in je bilo manj zahtev o podatkih, ki naj bi jih vsebovali. Paragonski bloki so se lahko razlikovali od uporabnika do uporabnika.

»Že prej smo uporabljali navadno prenosno blagajno in pa seveda sem uporabljala tudi pametni telefon, sicer ne v poslovne namene, kot ga tudi ne sedaj.« (I1 2016)

Sedem od osmih vprašanih uporablja pametni telefon za vsakodnevne potrebe, ne pa za potrebe poslovanja. Eden, najstarejši izmed vprašanih, pa uporablja tudi v zasebne namene navaden (ne pametni) mobilni telefon.

»Nisem nekaj domač, tudi privat še vedno uporabljam navaden telefon, ne te z velikimi ekrani.« (I5 2016)

Eden izmed vprašanih je posebej izpostavil uporabo računalnika v poslovne namene (knjigovodstvo) v domačem okolju, vendar ne na terenu. Drugih tehnologij vprašani niso navedli.

»Računalnik sem že prej uporabljal doma za račune pisat firmam in materialno razknjiževanje. Na terenu smo imeli prej tudi blagajno.« (I8 2016)

Mogoče je več takšnih, ki so tudi prej uporabljali blagajno, saj sem takšne tudi iskal, da bi ugotovil, s čim so se spopadali.

3.2.2 Podane tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov pred uvedbo

Vsi vprašani menijo, da so bili dobro seznanjeni z različnimi tehnološkimi možnostmi in na splošno dobro obveščeni o uvedbi davčnega potrjevanja računov. Večina vprašanih je o tem prepričana, in vsi so se strinjali, da se je o tem veliko govorilo (uradno in neuradno). Navajali so razne vire, kot so carina in drugi državni organi (inšpektorji), zloženke, znanci in mimoidoči, oglaševalci davčnih blagajn in pripomočkov, s strani interneta, radia in televizije (kot vsi ostali državljani). Trije so še posebej izpostavili, da so se o različnih možnostih tudi sami pozanimali, da ne bi še česa izpustili.

»Bilo je res veliko govora o tem, in tudi obveščali so nas s strani organov in strani oglaševalcev svojih novih blagajn.« (I6 2016)

V enem primeru je carina izvedla popis prejemnikov informacij z njihove strani.

»Da. Carina nas je obveščala, na enem sejmu tudi popisala, da so nas obvestili in predali zloženko, kjer so bile opisane možnosti za naprej.« (I1 2016)

Poleg zasičenosti podatkov pa so vprašani izpostavili tudi, da je bilo zaznati vsesplošno paniko zaradi same uvedbe, neprimernosti nekaterih tehnoloških rešitev, inšpekcijskih nadzorov, ukrepov in zaradi kazni tako za prodajalce kot tudi kupce. Vprašani so mnenja, da kupci v strahu, da ne bi dobili računa, niso ohranjali svojih potrošniških navad.

»Bi rekel, da ja, ker je bilo res veliko govora o tem in onem in nekateri so delali paniko, da te kap, še tisti, ki so hoteli prodat mi davčne blagajne.« (I5 2016)

3.2.3 Podane/uporabljene tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov po uvedbi

Ponudba tehnoloških in drugih rešitev se je neposredno po uvedbi še povečala. Specifično za prodajalce na premičnih stojnicah so bile v grobem tri glavne možnosti:

- fizična premična blagajna s stalno povezavo z davčno upravo,
- tablični računalnik s stalno povezavo z davčno upravo in termični tiskalnik ali
- še za 2 leti veljavna vezana knjiga računov, ki jo je treba posebej davčno potrjevati prek spleta.

Kar polovica vprašanih se je odločila za fizično blagajno, ker predvidevajo, da je bolj zanesljiva in preprostejša za uporabo, ker je preverjena s strani Hrvatov in ker so bili vajeni

podobne tehnologije (navadnih prenosnih blagajn) že od prej. Posebej so izpostavili, da ni tako občutljiva za vremenske vplive in je preprosta za uporabo. Kot pomanjkljivost pri cenejši blagajni so navedli nezmožnost izdaje originalnega računa oziroma shrambe podatkov o kupcih. Eden izmed njih se je odločil, da bo kupil boljšo opremo (blagajna z zaslonom na dotik) kot investicijo v poslovanje, saj ni želel zgubljati strank s slabo in počasno blagajno.

»Kot pravim, tablica in tiskalnik pa zame ne bi prišla v poštev in so mi jo tudi odsvetovali, da ni to za mraz in dež. Ta blagajna pa naj bi delovala do -15 stopinj Celzija po navodilih in zaenkrat nimam problemov.« (I1 2016)

Vprašani, ki so izbrali fizične premične blagajne, so dodali, da prvih nekaj dni te blagajne še niso bile na trgu in so morali poiskati druge rešitve. Eden izmed vprašanih se je v tem času odločil za uporabo vezane knjige računov, eden v strahu pred ukrepi nekaj dni ni delal, eden pa je priznal, da je še nekaj dni po uvedbi uporabljal starejšo blagajno (je bil v prekršku).

»V začetku sem imela vezane knjige, s katerimi pa je dosti več dela, ker do 18. 1. ni bilo davčnih blagajn za dobit, teh tanavadnih.« (I1 2016)

»[S]ama sem uporabljala še staro blagajno nekaj dni po novem letu, ampak so rekli, da to ni nič zelo hudega, tako da se mi je izšlo potem vse normalno, sama si pač ne morem privoščiti tega, da ne grem delat zaradi tega, ker ni za dobit blagajne.« (I2 2016)

Kot je že bilo omenjeno, vprašani niso tehnološko podkovani, eden je posebej izpostavil, da mu je pri odločitvi pomagal sin, ki se na to bolje spozna. Trije so se odločili za tablico in tiskalnik, ker lahko (odvisno od programa) shranijo več izdelkov ter podatke o kupcih (možnost izstavitve originalnega računa). Na voljo je tudi več drugih informacij, ki lahko pomagajo pri prodaji – omogočajo brskanje po spletu, kar je lahko tudi zabavno v času, ko ni strank. Prednost je tudi barvit in pregleden grafični vmesnik ter možnost ogleda preteklih prodaj ter zaloge izdelkov. Ker pa je to nova tehnologija, so imeli v začetku tudi težave s privajanjem na novosti. Kot pomanjkljivost pa so navedli, da je tablica občutljiva za vremenske vplive. Eden izmed vprašanih se je zanjo odločil, ker se v začetku navadnih prenosnih blagajn ni dalo dobiti.

»V bistvu sva to s sinom uredila, ki se bolj spozna na te stvari in ima tudi sam firmo. Ne bi zamenjal, od začetka je bilo malo težje, ampak potem, ko se navadiš, je enostavno in dosti več informacij imaš kar takoj pri roki.« (I8 2016)

Najstarejši vprašani se je odločil za vezano knjigo računov, pred tem pa je uporabljal navadno prenosno blagajno. To odločitev označuje kot korak nazaj, vendar ne želi spoznavati novih tehnologij, s katerimi so imeli težave drugi prodajalci. Glavna prednost te možnosti, poleg

nezapletene nove tehnologije, pa je tudi, da na terenu ne potrebuje internetne povezave in elektrike. Drugi, ki imajo več strank, se za to rešitev niso odločili, ker se jim zdi potrjevanje vsakega računa posebej preveč zamudno. Po prehodnem obdobju (2 leti) bo potrebna nova rešitev.

»Odločil sem se, da bom uporabljal še vezano knjigo računov, ker nekateri so imeli toliko problemov z blagajnami, pa še danes jih imajo. Sicer sem prej uporabljal navadno staro blagajno, kar pomeni, da je to zame en korak nazaj, ampak res se mi ne da ukvarjati s to tehnologijo, strank pa tudi nimam toliko, da ne bi mogel na roke napisati računa.« (I5 2016)

Kot pomanjkljivost vezane knjige računov pa so navedli zamudno potrjevanje računov prek aplikacije Mini blagajna, še zlasti originalnih računov, saj ta način ne omogoča shranjevanja podatkov o kupcih. Celoten proces je kot dvojno pisanje računov.

»Ni bila lahka odločitev, vendar so me potem prepričali, da je to enostavno ter kar poceni. Seveda pa nisem hotela vsakega računa posebej davčno potrjevati oziroma mi je računovodkinja to zelo odsvetovala in rekla, da mi ona tega ne bo počela sama.« (I3 2016)

Večina vprašanih (6) je zadovoljnih s svojo izbiro in bi se enako odločili tudi sedaj. Eden izmed vprašanih se še vedno strinja z izbiro fizične blagajne, vendar bi se sedaj odločil za drugi, hitrejši model. Eden izmed vprašanih pa še ne ve, ali je bila to prava odločitev.

»Mislim, da je bila to najboljša odločitev tisti moment, sedaj pa imam kar nekaj pripomb na to blagajno, ki je dokaj počasna.« (I7 2016)

3.2.4 Stroški

Glavni dodatni strošek ob uvedbi davčnih blagajn je seveda nakup opreme. Ponudniki fizičnih prenosnih blagajn ter tablic in tiskalnikov ponujajo tudi njihov najem, za kar pa se ni odločila nobena oseba.

Vprašani so plačali:

- za fizično blagajno od 300 do 700 evrov,
- za tablico in tiskalnik pa okoli 500 evrov.

Iz tega lahko sklepamo, da je cena blagajn približno enaka, torej okoli 500 evrov, tako da so se uporabniki res odločali samo za tip in uporabnost blagajne in kar bo njim najbolj služilo, ne pa izključno na podlagi stroškov, razen v enem primeru, ko se je ena oseba odločila za nakup boljše, dražje opreme. Ta oseba je veliko investirala v nov način poslovanja. Ker

prodajajo istočasno na različnih mestih, so morali kupiti 3 komplete blagajn z opremo, kar je znašalo približno 5.000 evrov.

Pri izbiri fizične blagajne ali tablice je dodatni strošek mobilna internetna povezava. Različni ponudniki teh storitev imajo zelo različne ponudbe, ki se razlikujejo tudi glede na potrebe posameznika. Ena oseba uporablja mobilne podatke kar iz svojega pametnega mobilnika (kot hotspot), ostale pa so se odločile za ločeno povezavo. V enem primeru pa je bil strošek tudi nakup WiFi-postaje. Menijo, da je ena skrb manj, kajti če ti ne deluje osebni telefon, potem te povezave seveda nimaš. Ena izmed njih ima povezavo vezano na osebni paket in mesečno plačuje le 7 evrov za drugo SIM-kartico. Pravijo, da se cene gibljejo od 5 evrov za 3 mesece naprej. V enem primeru ima oseba sklenjeno mesečno naročnino pri enem ponudniku ter predplačniški internet pri drugem, saj signal prvega ponudnika ne pokriva vseh krajev, kjer prodaja.

»Ta nova blagajna je bila okoli 300 evrov in seveda mesečni račun za 7 evrov dodatka za še eno SIM-kartico.« (I7 2016)

Dodatni stroški pri navadnih prenosnih blagajnah so tudi programiranje teh blagajn za specifične potrebe uporabnika ter nakup in programiranje druge potrebne opreme, kot je na primer tehtnica. V primeru nakupa tablice pa je dodaten strošek tudi nakup programa oziroma aplikacije, strošek pa so tudi občasni servisi in svetovanje.

Oseba, ki se je odločila za vezano knjigo računov, meni, da je draga. Cena ene knjige je več kot 5 evrov in vsebuje 50 računov, kar pomeni, da je neposreden strošek več kot 10 centov na vsak izdan račun. Pri fizičnih blagajnah in tablicah je strošek tiskanja računov manjši (preračunano približno 0,5 centa na račun). Pri tem stroški tehnologije niso vštet, saj tudi v primeru vezane knjige računov potrebujemo računalnik in internet za kasnejše potrjevanje.

»Stroški so mi sedaj te vezane knjige, ki seveda niso poceni, in pač to, da moram hčeri vsak teden dajat te knjige, da pošlje račune na davčno.« (I5 2016)

Več oseb je tudi omenilo, da so morali zavreči stare blagajne, ki so še nekaj vredne, vendar v Sloveniji sedaj neuporabne (približno 300 evrov).

»Pred tem pa sem dala 2 popolnoma delujoči 2 leti stari blagajni stran, ker ni bil mogoč dokup modula za davčno potrjevanje. Tudi okoli 300 evrov.« (I1 2016)

S stroški pa so se sprijaznili tudi, ker so bili za vse obvezni.

3.2.5 Kadri

S kadrovskega vidika vprašani niso zaznali nekih sprememb po uvedbi davčnih blagajn (ne upoštevajoč časa in težav pri učenju uporabe novih tehnologij). Kar nekaj jih uporablja tudi računovodske servise, ki pa niso povišali cene ali povedali, da imajo več dela zaradi uvedbe davčnih blagajn. Ena oseba celo meni, da imajo manj dela, ker je vse bolj avtomatizirano. Več dela so imeli računovodski servisi neposredno ob uvedbi s svetovanjem in pomočjo pri izbiri blagajn.

Seveda to velja za primere, kjer ne uporabljajo vezane knjige računov. V enem primeru računovodstvo ni želelo potrjevati vsakega računa posebej, v tem primeru bi jih morala oseba vpisovati sama. Eden, ki uporablja vezano knjigo računov, sedaj še enkrat tedensko poroča preko portala e-davki. Pri tem mu pomaga hči.

»Ne, računovodstvo nima težav z novim sistemom. Mislim, da jim ni težje, ker drugače bi sigurno povišali ceno.« (I2 2016)

»Tudi težav v računovodstvu ne, razen kar smo se morali priučiti na nove stvari, ki pa so dejansko boljše kot prej in seveda tudi dražje.« (I4 2016)

3.2.6 Težave pri uvajanju davčnega potrjevanja računov

Vseh sedem, ki uporabljajo davčne blagajne, je povedalo, da so imeli v začetku kar nekaj težav predvsem z navajanjem na novo tehnologijo. Oseba, ki se je odločila za vezano knjigo računov, je to storila predvsem zaradi težav, ki jih je opazila pri drugih. Skoraj vsi so navedli, da je bilo to stresno obdobje; ena oseba je omenila, da ima »kakšen siv las več«, druga pa, da je že utrujena od razlaganja o težavah, ki so jih imeli.

»Ja, sem kar hitro rešil vse skupaj in ni me preveč bolela glava pri izbiri in v denarnici ob spremembi, toda mogoče imam pa sedaj več dela, ampak te vezane knjige tudi ne bojo za večno, bomo videli, kaj bo prinesel čas.« (I5 2016)

»Ne vem, ali sem se dobro odločila, kot pravim, v začetku je bilo ogromno težav in klicev na klicni center in obiski pri operaterjih in še kaj, res ne bi rada šla še enkrat čez to, ker je kar stresno.« (I6 2016)

Uvedba davčnega potrjevanja računov je bila naznanjena že kakšno leto prej, vendar pa je bila dokončna zakonodaja na tem področju objavljena šele en mesec pred dejanskim začetkom izvajanja zakonodaje. Večina vprašanih je imela občutek, da so morali biti hitri pri odločitvah, ena oseba je menila, da se je prepozno odločila za nakup opreme in je imela zaradi tega več

težav. Vprašani so zaznali splošen strah in paniko tudi pri kupcih. Od samega začetka je bilo veliko tehničnih težav, svetovalci pa so bili večino časa zasedeni in so prodajalci tako ostali brez takojšnje pomoči. Razlagajo, da jih je bilo pred strankami sram, ker sami niso znali rešiti težav. Težave pri prodaji pa so jim povzročale tudi počasnejše nove blagajne.

Tisti, ki so se odločili za nakup blagajn, so morali v začetku leta poiskati alternativne začasne rešitve, saj, kot je bilo omenjeno, na začetku ni bilo dobav naročenih prenosnih davčnih blagajn. Nekateri so v tem času uporabljali vezano knjigo računov in račune potrjevali kasneje, nekateri preprosto niso delali. Ena oseba je uporabljala še staro blagajno in bila v prekršku, ker si ni mogla privoščiti, da ne bi delala.

Odločitev o tem, katero rešitev bodo izbrali, je bila odvisna tudi od odpornosti in načina uporabe opreme v različnih vremenskih razmerah (na primer baterija dela počasneje v mrazu, vodoodporna oprema, odbojnost svetlobe ob močnem soncu, slaba odzivnost opreme v mrazu).

Poleg programskih težav in navajanja na novo tehnologijo pa so imeli tudi nekatere druge težave z opremo. Na primer skrb za polne baterije (še zlasti pri vrsti tiskalnikov, ki so brez indikatorja o stanju baterije) ter v nekaterih primerih za dostop do elektrike (zaradi tehtnice, ki nima zunanje baterije). Težave so imeli tudi s signalom, torej se računi niso avtomatično potrjevali. Vprašani menijo, da imajo sedaj več dela.

3.2.7 Izkušnje z davčnim potrjevanjem računov

Večina vprašanih ni imela pozitivnega mnenja o uvedbi davčnega potrjevanja računov. Ena oseba je kot pozitivno stvar izpostavila povečanje nadzora. Nekaj oseb meni, da je z uporabo novih tehnologij sistem boljši in sodobnejši ter imajo več pregleda nad svojim poslovanjem. Ena oseba je izpostavila, da se je poenostavil proces izstavljanja originalnih računov in beleženja zalog.

»Od začetka je bilo malo težje, ampak potem, ko se navadiš, je enostavno in dosti več informacij imaš kar takoj pri roki. Imam tudi shranjene redne stranke, ki želijo originalni račun.« (I8 2016)

Vprašani večinoma menijo, da novi sistem ne bo ničesar spremenil in da bo za državo ostalo enako. Menijo, da kdor prej ni izstavljal računov, jih tudi sedaj ne bo. Ena oseba meni, da njihovo mnenje ni pomembno, ker zakonodajalci naredijo, kot se njim zdi prav, drugi pa se morajo s tem sprijazniti. Prav tako ne verjamejo v poklicne sposobnosti zakonodajalca. Razlagajo, da je uvedbo davčnih blagajn spremljalo ogromno *pompa* in stroškov ter da je *čisto brez potrebe* in *ena svetovna bedarija*. Za eno osebo je bilo spreminjanje sistema zelo

stresno in ji deluje kot mora, zato rajši ne govori o tem. Ostro obsojajo tudi kaznovanje kupcev, če niso dobili računa, in s tem povzročanje strahu pred nakupovanjem na stojnicah. Ena oseba meni, da uvedba ni nič novega in je podobno kot pred 30 leti, ko je bilo treba davčni upravi prijaviti velike račune, izstavljenе firmam.

»Kar se mene tiče, se ni nič spremenilo, razen ogromnega pompa okoli tega in posodobitev blagajniških sistemov, kar je s sabo prineslo kar nekaj stroškov.« (I4 2016)

Način izražanja mnenj je bil pri vprašanih različen. Ena oseba bi mnenje rajši zadržala zase, druga pa je svoje mnenje podala zelo intenzivno. Vsem vprašanim pa je bilo skupno, da so se bolj razgovorili, ko so se prepričali, da njihovo mnenje ne bo posredovano nadzornim organom. Za večino je govorjenje o tem stresno in naporno. Strinjajo se, da jim je bilo na začetku težko, ko pa so se na novosti privadili, je bilo lažje.

Za večino je bila uvedba nove tehnologije kot prisilna nadgradnja sistemov poslovanja. Ena oseba (najmlajša) se je odločila za veliko investicijo in je še vedno v negotovosti, ali je bila ta izbira prava, najstarejša oseba pa se je odločila za najmanj tehnološko, začasno rešitev.

Preglednica 2: Pregled glavnih ugotovitev po intervjuvancih

	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8
<i>Tehnologija pred uvedbo</i>								
tehnološko nepodkovani	-	√	√	√	√	√	√	x
navadna prenosna blagajna	√	√	x	√	√	√	√	√
pametni telefon za osebne namene	√	√	√	√	x	√	√	√
domači računalnik	-	-	-	-	-	-	-	√
<i>Seznanitev o možnostih pred uvedbo</i>								
seznanjenost o vseh rešitvah	√	√	√	√	√	√	√	√
samostojno iskanje informacij	-	√	-	√	-	-	-	√
<i>Tehnologija po uvedbi</i>								
fizična premična blagajna	√	√	x	√	x	x	√	x
tablični računalnik in tiskalnik	x	x	√	x	x	√	x	√
vezana knjiga računov	x	x	x	x	√	x	x	x
<i>Stroški</i>				5000				
osnovna oprema (na primer tablica in tiskalnik)	√	√	500	3x700	√	300	300	500
druga oprema (na primer tehtnica)	-	-	-	√	-	-	-	-
oprema za internetno povezavo	-	-	-	√	-	-	√	-
internetna povezava	-	-	2x	√	-	-	-	√
še veljavne stare blagajne	2x300	-	-	-	-	-	300	-
program in programiranje	-	√	√	√	-	-	-	-
servisi in svetovanje	-	-	√	-	-	-	-	-
<i>Kadrovski vidik</i>								
novi kadri (tudi pomoč družinskih članov)	x	-	-	x	√	x	x	x
več dela	-	-	-	-	√	-	√	-
težave računovodstva	-	x	x	x	-	-	x	x
<i>Težave pri uvedbi</i>								
težave z navajanjem na novo tehnologijo	√	√	√	√	√	√	√	√
stresno obdobje	√	√	√	√	-	√	√	-
potrebno hitro odločanje	-	√	√	-	-	-	√	-
začetne težave	√	√	-	√	-	-	-	-
nove težave	-	-	√	√	√	-	√	-
<i>Izkušnje s sistemom</i>								
mnenje	√	x	x	x	x	x	x	√
predvideni učinki	x	-	-	x	x	x	-	x

Pojasnilo uporabljenih označb:

I1–I8 šifra intervjuja;

√ oseba potrjuje osnovno trditev;

X oseba zanika osnovno trditev;

– oseba na to področje ni podala mnenja;

številk predstavljajo podane zneske v evrih.

3.3 Diskusija

Zbrani in analizirani podatki so nam dali odgovore na zastavljena vprašanja. Sprva nas je zanimalo, *koliko so prodajalci uporabljali mobilne tehnologije pred uvedbo davčnih blagajn in katere so to bile*. Rezultati so nam pokazali, da je večina prodajalcev na premožnostnih stojnicah tehnološko slabo podkovanih. Posebej niso pokazali razumevanja pojma mobilnih tehnologij in so našli tudi druge tehnologije, ki so jih uporabljali. Za poslovne namene je tako prevladovala uporaba navadne prenosne blagajne (brez internetne povezave in posebnih knjigovodskih ali prodajnih programov), za osebne namene pa uporaba mobilnih telefonov. Govorimo lahko o netehnološko podprtem sistemu prodaje, ki zaradi svoje nezapletenosti omogoča prodajo tudi osebam, ki za to niso posebej izobražene. Zasnova sistema je temeljila na paragonskih blokih (kasneje vezanih knjigah računov) in izpiskih iz prenosnih blagajn, ki so jih lahko sami dostavili računovodskim servisom (le malo jih je računovodstvo vodilo doma).

Zanimalo nas je, *ali so bili prodajalci pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi različnimi možnostmi davčnega potrjevanja računov*. Odgovor na to vprašanje je pritrdilen, večina jih je bila o tem trdno prepričana. Informacije so pridobivali iz različnih virov, tako iz uradnih državnih, iz različnih medijev, organizacij, ponudnikov tehnoloških rešitev kot tudi od različnih uradnih in neuradnih oseb. Kakovost informacij je bila različna, v poplavi informacij pa je bilo včasih težko razbrati pomembnost posameznih vidikov – na primer, na podlagi česa naj izberejo tehnologijo, koliko naj spremenijo svoje poslovanje, koga naj vprašajo za mnenje, kaj bo boljše na dolgi rok in podobno. O možnostih so se morali pozanimati tudi sami ter nekateri prositi za pomoč pri odločevanju druge osebe, ki so bile tehnološko bolj podkovane. Menijo, da je bilo obdobje uvajanja prekratko in so se morali prehitro odločiti. Pri tem velja omeniti, da kljub pravočasnemu naročilu fizične prenosne blagajne niso bile dobavljive skoraj celoten prvi mesec po začetku veljave zakona in so se prodajalci morali odločiti za drugečasne rešitve, ki so vključevale pisanje vezane knjige računov in kasnejše potrjevanje, uporabo starih blagajn in biti v prekršku ali pa preprosto v tem času niso delali zaradi strahu pred posledicami.

Z uvedbo davčnega potrjevanja računov se je njihovo poslovanje precej spremenilo, kar nam pove tudi odgovor na zastavljeno vprašanje, *koliko so prodajalci uporabljali mobilne tehnologije po uvedbi davčnih blagajn ter za katere tehnološke rešitve so se odločili*. Razbrali smo, da so se osebe odločale med tremi različnimi rešitvami, in sicer med fizično prenosno blagajno s stalno internetno povezavo z davčno upravo, tabličnim računalnikom s stalno internetno povezavo z davčno upravo in termičnim tiskalnikom ali pa za manj tehnološko rešitev, torej še za 2 leti veljavno vezano knjigo računov, ki jo je treba posebej davčno potrjevati prek spleta. Za slednjo se je odločila le ena oseba, 3 osebe so se odločile za tablico, 4 pa za blagajno. Izvedeni intervjuji ne prikazujejo dejanskih odstotkov izbire različnih tehnoloških rešitev, torej ne moremo predpostavljati, da vezane knjige računov uporablja le

12,5 %, tablico in tiskalnik 37,5 % ter prenosne blagajne 50 % prodajalcev na stojnicah. Ob koncu prehodnega obdobja bodo morali uporabniki vezanih knjig računov preiti na drugo tehnološko rešitev. Predpostavljamo, da to ne bo drastično spremenilo ravnovesja med uporabo drugih dveh tehničnih rešitev, saj je uporabnikov vezanih knjig malo. Njihove odločitve so bile povezane z uporabnostjo tehnologij v različnih vremenskih razmerah ter na različnih krajih po Sloveniji, tudi brez dostopa elektrike. Sama tehnologija torej ni novost (blagajne so podobne prejšnjim, tablice pa pametnim telefonom, ki so jih uporabljali), glavna sprememba pa je bila uporaba novih prodajnih programov, ki so bili programirani posebej za njihove potrebe. Prodajalci so se morali v razmeroma kratkem času naučiti dela z novim programom – od prodaje oziroma kreiranja računa do vnašanja različnih artiklov v program in spreminjanja cen. Večinoma so za to potrebovali programerja. Tisti, ki jim je tehnološka rešitev omogočala tudi arhiviranje podatkov o kupcih za izstavitve originalnih računov, pa so se morali naučiti tudi to. Za tehnološko slabo podkovanе osebe je ta sprememba pomenila kar nekaj težav in to obdobje označujejo še posebej stresno. Razliko v tehnologiji pa predstavlja tudi potreba po stalni internetni povezavi na terenu (razen v primeru uporabe vezanih knjig računov). Osebe so imele veliko težav z odločanjem o različnih ponujenih rešitvah. V glavnem so se odločili za rešitev, ki je bila ločena od mobilnih podatkov na osebem telefonu, saj jih je bilo strah morebitnih težav, ki bi jih imeli s sočasno uporabo v poslovne in osebne namene. V enem primeru je oseba po podpisu pogodbe o vezavi ugotovila, da signal pri izbranem ponudniku mobilnih storitev ne pokriva vseh njenih prodajnih mest, zato je morala poiskati dodatno rešitev še pri drugem ponudniku. Nepravilna izbira ji je tako prinesla dodatne stroške, nam pa kaže na dodatno težavo, s katero so se morale osebe soočiti ob izbiri različnih rešitev – težavo, na katero zaradi nepoznavanja tehnologij niso pomislile.

S tem smo delno tudi že odgovorili na vprašanje, *s katerimi težavami se prodajalci srečujejo*. Kot smo omenili, je bila glavna težava ob začetku uporabe novih tehnologij predvsem potreba po hitrem pridobivanju znanja na področju uporabe novitet, ki so jih prinašale izbrane tehnološke rešitve, in začetne tehnične težave ter s tem povezan stres. V naslednjih mesecih so se začetne tehnične težave umirile, prodajalcem pa so ostale nekatere težave z novo opremo, ki jih prej niso imeli. Sem spada na primer skrb za polne baterije celotne opreme, saj na prodajnih mestih večinoma ni dostopa do elektrike, na porabo baterije pa vplivajo tudi vremenske razmere ter dodatna poraba zaradi iskanja signala na slabše pokritih mestih. Še posebno težavo povzroča oprema, ki nima indikatorjev o porabi baterije ali pa ima premajhne baterije za celodnevno uporabo. Vremenske razmere so še vedno težava pri uporabi tehnologij, saj oprema večinoma ni vodoodporna, večine opreme na dotik v mrazu ne morejo uporabljati z rokavicami, zasloni niso jasno vidni ob močni sončni svetlobi in tako dalje.

Z odgovori na prejšnja vprašanja smo delno odgovorili tudi na vprašanje, *kako se prodajalci soočajo z uporabo novih tehnologij*. Osebe namreč to obdobje označujejo kot zelo stresno, polno panike, strahu in hitenja. Pred kupci jim je bilo zelo nelagodno zaradi tehničnih težav,

kadar pa niso znali sami najti rešitev, jih je bilo tudi sram. Za pomoč so klicali strokovnjake in programerje, ki pa so bili večino časa zasedeni, zato so bili prodajalci odvisni od lastne iznajdljivosti. Nov sistem z neposrednim potrjevanjem se je v praksi izkazal za precej počasnejšega kot prej, kar je neprijetno tako za prodajalce kot tudi za kupce. Mnogo oseb o celotnem obdobju niti ne želi več govoriti, sedaj pa so v zvezi s tem pasivni – menijo, da njihovo mnenje ne šteje in da ne bo vplivalo na zakonodajo. Večinoma so se v nekaj mesecih nove tehnologije že privadili in jim ne povzroča več toliko težav in stresa.

Na vprašanje, *kakšne so spremembe s stroškovnega vidika pri prodajalcih zaradi uvedbe davčnih blagajn*, smo dobili različne odgovore glede na izbrane tehnološke rešitve. Najmanjši vložek predstavlja izbira nadaljnje uporabe vezanih knjig računov, kar pa lahko razumemo kot odloženi strošek, saj bo druga rešitev vseeno potrebna po koncu prehodnega obdobja. Za večino je bila uvedba nove tehnologije kot prisilna nadgradnja sistemov poslovanja, na kar so se odzvali različno. Večina jih je izbrala cenovno najugodnejšo rešitev, pri kateri se sistem prodaje ne bo preveč spremenil. V enem primeru pa je prodajalec izkoristil priložnost za konkretnjšo investicijo in je nakupil dražjo opremo za tri prodajna mesta. Za osnovno opremo in dodatne tehtnice je tako ocenil stroške v višini 5.000 evrov, medtem ko so preostali za osnovno opremo (prenosno blagajno ali tablico in tiskalnik) na enem prodajnem mestu odšteli od 300 do 500 evrov. Poleg začetne investicije pa imajo tudi fiksne stroške za mobilno povezavo, vzdrževanje opreme in programov ter občasne stroške za pomoč in strokovno mnenje.

Na vprašanje, *kakšne so spremembe s kadrovskega vidika pri prodajalcih zaradi uvedbe davčnih blagajn*, pa smo dobili precej podobne odgovore. Zaradi uvedbe davčnega potrjevanja računov prodajalci niso zaposlili novih oseb. Večina uporablja računovodski servis, za katerega ocenjujejo, da je imel več dela na začetku, sedaj pa ga ima celo manj zaradi večje avtomatizacije prodajnega postopka. Nadaljnja uporaba vezane knjige računov je bila večini odsvetovana oziroma servisi niso želeli kasneje potrjevati računov, saj je to zamudno delo še zlasti v primeru izstavljanja velikega števila računov. Za to rešitev se je odločila le ena oseba, ki izstavi malo računov in ne uporablja računovodskega servisa. Ker sam ne zna davčno potrjevati računov, je za to prosil svojo hčer, ki mu to opravi brezplačno.

Ostane nam še zadnji odgovor na zastavljeno glavno raziskovalno vprašanje, in sicer, *kakšno je mnenje prodajalcev na premičnih stojnicah o davčnem potrjevanju računov*. Z odgovori na druga vprašanja smo si že lahko ustvarili predstavo o mnenju prodajalcev o uvedbi tega ukrepa. Vsaka sprememba, še zlasti če ni samoiniciativna, prinaša začetno nezadovoljstvo. Zaradi stresa, težav in strahu pred kaznimi v začetnem obdobju je to še močneje obarvalo mnenje prodajalcev, zato ni presenetljivo, da imajo negativno mnenje o uvedbi davčnega potrjevanja računov. Ukrep razumejo kot nepotreben ter dvomijo o pozitivnih ekonomskih učinkih za državo, čeprav uradni podatki prikazujejo te učinke pozitivno. Verjamejo, da se

siva ekonomija s tem ne bo zmanjšala, saj račune davčno potrjujejo tisti, ki so jih že prej pisali, pravih kršiteljev pa ne opazijo in ne kaznujejo. Verjamejo, da njihovo mnenje ni pomembno, ker ne bo vplivalo na spremembe, zato so se s tem sprijaznili. Pozitivno pa ocenjujejo sodobnejši sistem poslovanja, saj imajo boljši pregled nad poslovanjem ter poenostavljeno izstavljanje originalnih računov in beleženje zalog, ki jim ga je prinesla prisilna investicija.

4 SKLEP

Navedeno nakazuje, da je bilo uvajanje davčnega potrjevanja računov zasnovano v naglici in ni predvidevalo različnih dimenzij uporabe v praksi. Ugotavljamo, da je bilo zasnovano za potrebe podjetij, ki imajo na voljo dovolj resursov, tako materialnih kot človeških virov, za načeloma samostojno uvedbo sprememb. Kljub obilici podanih informacij pa je bilo zaznано izredno pomanjkanje pomoči malim podjetnikom.

Smotno bi bilo, da bi se uvedba opravila v korakih, sprva priprava organov nadzora ter testiranje podpornih informacijskih sistemov, nato priprava tehničnih rešitev v sodelovanju s ponudniki, potem izobraževanje oziroma posredovanje primernih informacij organizacijam in fizičnim osebam, ki opravljajo dejavnost. Da bi se izognili nepravilnostim in dodatnemu stresu, bi novost lahko uvajali sistematično in individualno z vsako organizacijo oziroma podjetnikom – torej bi svetovalci organizacijam ali podjetnikom ponudili različne možnosti, jim svetovali, pomagali pri odločitvi in uvajanju v poslovanje. Obdobje bi bilo daljše in bi povzročalo večji strošek državi, na drugi strani pa bi to pomenilo nove zaposlitve za to obdobje, manj napak in precej manj stresa za vse vpletene.

Pomembno je tudi, da ugotovljeno povežemo z učinki uvedbe davčnega potrjevanja računov, ki jih je objavila Finančna uprava RS in so predstavljeni v začetnih poglavjih te naloge. Vsi prodajalci na premičnih stojnicah poslujejo z gotovino, torej so vključeni v ukrep davčnega potrjevanja računov. Večina jih ni vključenih v sistem DDV. Podatki, predstavljeni v učinkih, vključujejo le zavezance v sistemu DDV. Predpostavlja se, da je prodaja na stojnicah (poleg turizma) področje z največ sive ekonomije, kar pomeni, da njeni ekonomski učinki nimajo znatnega ekonomskega vpliva na državo, v nasprotnem primeru bi bili ti podatki vključeni v njihove izračune.

Tako ne moremo govoriti o pozitivnih učinkih uvedbe davčnega potrjevanja računov na področju prodaje na premičnih stojnicah. Še več, ker govorimo o velikem številu prodajalcev, ki so morali kupiti opremo in so s tem povečali prihodke ponudnikom, ki si zaradi prodaje končnim uporabnikom tudi niso odbili izstopnega DDV, pa so vprašljivi tudi objavljeni pozitivni učinki uvedbe.

Kot odmev na mnenje prodajalcev na stojnicah (verjetno še katerih drugih) pa zaključna misel. Glede na stanje v Sloveniji (visoka brezposelnost, propadanje podjetij, celotna območja nerazvitega gospodarstva) je ta ukrep le še en udarec za malega človeka, tistega, ki mu je to edini način služenja prihodka, medtem ko je za organizacije to le začasno nelagodje.

LITERATURA IN VIRI

- Consulta.si. 2013. *Prodaja izdelkov na stojnici*. [Http://www.consulta.si/novice/prodaja-izdelkov-na-stojnici/543](http://www.consulta.si/novice/prodaja-izdelkov-na-stojnici/543) (4. 2. 2016).
- eVEM. 2014. *Minimalni tehnični pogoji za prodajo zunaj prodajaln*. [Http://evem.gov.si/info/podpogoj/drugiPogoj/13996/prikaziDrugiPogoj/](http://evem.gov.si/info/podpogoj/drugiPogoj/13996/prikaziDrugiPogoj/) (4. 2. 2016).
- FURS (Finančna uprava RS). 2015. *Sprememba Pravilnika o izvajanju Zakona o davčnem potrjevanju računov*. [Http://www.fu.gov.si/nadzor/podrocja/davcne_blagajne_in_vezane_knjige_racunov_vkr/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=3776&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=e5eb7a4dad140b14d89933572fb64df1](http://www.fu.gov.si/nadzor/podrocja/davcne_blagajne_in_vezane_knjige_racunov_vkr/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=3776&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=e5eb7a4dad140b14d89933572fb64df1) (4. 2. 2016).
- FURS (Finančna uprava RS). 2015a. *Vodnik po davčnih blagajnah*. [Http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2015/Vodnik_davcne_blagajne.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2015/Vodnik_davcne_blagajne.pdf) (4. 2. 2016).
- FURS (Finančna uprava RS). 2015b. *Denarne nagrade kot spodbuda potrošnikom, da zahtevajo, vzamejo in preverijo račune*. [Http://www.fu.gov.si/mediji/nagradna_igra_vklopi_razum_zahtevaj_racun/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=3941&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=f9d862e897aab7ad9eea8f8bce3f904c](http://www.fu.gov.si/mediji/nagradna_igra_vklopi_razum_zahtevaj_racun/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=3941&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=f9d862e897aab7ad9eea8f8bce3f904c) (4. 2. 2016).
- FURS (Finančna uprava RS). 2015c. *Davčne blagajne splošno, nadzor in prekrški*. [Http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Opis/Davcne_blagajne_-_splosno_nadzor_in_prekrski.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Opis/Davcne_blagajne_-_splosno_nadzor_in_prekrski.pdf) (4. 2. 2016).
- FURS (Finančna uprava RS). 2016. *Davčne blagajne in vezane knjige računov (VKR)*. [Http://www.fu.gov.si/nadzor/podrocja/davcne_blagajne_in_vezane_knjige_racunov_vkr/](http://www.fu.gov.si/nadzor/podrocja/davcne_blagajne_in_vezane_knjige_racunov_vkr/) (4. 2. 2016).
- FURS (Finančna uprava RS). 2016a. *Prvi učinki uvedbe davčnih blagajn*. [Http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2016/160516__Prvi_ucinki_uvedbe_davcnih_blagajn-2.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2016/160516__Prvi_ucinki_uvedbe_davcnih_blagajn-2.pdf) (30. 7. 2016).
- FURS (Finančna uprava RS). 2016b. *Polletni učinki uvedbe davčnih blagajn*. [Http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2016/160816__Ucinki_uvedbe_davcnih_blagajn.pdf](http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Davcne_blagajne_in_VKR/Novice/2016/160816__Ucinki_uvedbe_davcnih_blagajn.pdf) (17. 8. 2016).
- Molek. B. I. *Blagajne*. [Http://www.molek.si/blagajne/](http://www.molek.si/blagajne/) (4. 2. 2016).
- Nastav, Bojan. 2009. *Siva ekonomija v Sloveniji. Merjenje, vzroki in posledice*. Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). 2013. *Electronic sales suppression: A threat to tax revenues*. [Http://www.oecd.org/ctp/crime/ElectronicSalesSuppression.pdf](http://www.oecd.org/ctp/crime/ElectronicSalesSuppression.pdf) (30. 7. 2016).
- Petrič, Darja. 2016. *Davčne blagajne na Hrvaškem: več prijavljenih prihodkov, a hkrati nižane davčne stopnje*. [Http://www.finance.si/8842799](http://www.finance.si/8842799) (30. 7. 2016).
- Porezna uprava RH. 2012. *Baza znanja. Fiskalizacija u prometu gotovinom*. [Http://cccenterclient.porezna-uprava.hr/](http://cccenterclient.porezna-uprava.hr/) (30. 7. 2016).
- Porezna uprava RH. 2014. *Učinci fiskalizacije u 2013 godini. Borba protiv sive ekonomije daje rezultate*. [Http://www.porezna-](http://www.porezna-)

- uprava.hr/HR_press/Documents/U%C4%8Dinci%20fiskalizacije%20za%202013(31072014).pdf (30. 7. 2016).
- Pravilnik o izvajanju Zakona o davčnem potrjevanju računov. *Uradni list RS*, št. 60/15, 75/15 in 90/15.
- Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih za opravljanje trgovinske dejavnosti. *Uradni list RS*, št. 37/09.
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost. *Uradni list RS*, št. 39/16.
- Schneider, Friedrich. 2012. *The Shadow Economy in Europe, 2011*. Linz: A.T. Kearney in Johannes Kepler Institute.
- Schneider, Friedrich. 2013. *The Shadow Economy in Europe*.
[Http://www.protisiviekonomiji.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2013/siva_ekonomija/The_Shadow_Economy_in_Europe_2013.pdf](http://www.protisiviekonomiji.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2013/siva_ekonomija/The_Shadow_Economy_in_Europe_2013.pdf) (30. 7. 2016).
- Setnikar, Nejc. 2015. *Davčne blagajne - kdaj in za koga*. [Http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/davcne-blagajne-kdaj-in-za-koga](http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/davcne-blagajne-kdaj-in-za-koga) (4. 2. 2016).
- Si.mobil. 2016. *Si.blagajna*. [Https://www.simobil.si/poslovni/mobilne-storitve/si-blagajna/o-si-blagajni](https://www.simobil.si/poslovni/mobilne-storitve/si-blagajna/o-si-blagajni) (4. 2. 2016).
- Smrekar, Tanja. 2016. *Saj ni res, pa je: država bo od davčnih blagajn pobrala približno toliko, kot je plačala za Savo!*. [Http://www.finance.si/8848109](http://www.finance.si/8848109) (18. 8. 2016).
- SURS (Statistični urad RS). 2014. *Teoretični davek na dodano vrednost in podatki o davčni vrzeli za leta 2009–2011*.
[Http://www.stat.si/doc/vsebina/03/Teoreticni%20davek%20na%20dodano%20vrednost%202009-2011.pdf](http://www.stat.si/doc/vsebina/03/Teoreticni%20davek%20na%20dodano%20vrednost%202009-2011.pdf) (30. 7. 2016).
- Telekom. B. 1. *Predplačniška Mobilna blagajna*. [Http://www.telekom.si/podjetniki/poslovne-resitve/pisarna-po-meri/mobilna-blagajna/predplacniska-mobilna-blagajna](http://www.telekom.si/podjetniki/poslovne-resitve/pisarna-po-meri/mobilna-blagajna/predplacniska-mobilna-blagajna) (4. 2. 2016).
- Vlada RS. 2014. *Obvladovanje sive ekonomije v Republiki Sloveniji*. [Http://www.protisiviekonomiji.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2014/siva_ekonomija/Obvladovanje_sive_ekonomije_-_december_2014.pdf](http://www.protisiviekonomiji.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2014/siva_ekonomija/Obvladovanje_sive_ekonomije_-_december_2014.pdf) (30. 7. 2016).
- Vlada RS. 2015. *Uvedba davčnih blagajn*.
[Http://www.protisiviekonomiji.si/uedba_davcnih_blagajn/](http://www.protisiviekonomiji.si/uedba_davcnih_blagajn/) (4. 2. 2016).
- Vlada RS. 2016. *Ukrepi*. [Http://www.protisiviekonomiji.si/ukrepi/](http://www.protisiviekonomiji.si/ukrepi/) (30. 7. 2016).
- Vlada RS. 2016a. *Po svetu*. [Http://www.protisiviekonomiji.si/en/po_svetu/](http://www.protisiviekonomiji.si/en/po_svetu/) (30. 7. 2016).
- Zakon o davčnem potrjevanju računov (ZDavPR). *Uradni list RS*, št. 57/15.
- Zakon o trgovini (ZT-1). *Uradni list RS*, št. 24/08 in 47/15.

PRILOGE

Priloga 1: Izjava o svobodni in zavestni privolitvi za sodelovanje v raziskavi

Priloga 2: Postopek kodiranja intervjujev

IZJAVA O SVOBODNI IN ZAVESTNI PRIVOLITVI ZA SODELOVANJE V RAZISKAVI

Vabimo vas k sodelovanju v raziskavi o učinkih uvedbe davčnih blagajn pri prodaji na premičnih stojnicah, izvedene v sklopu dodiplomskega študija na Fakulteti za management v Kopru. Če boste sodelovali v raziskavi, bomo z vami izvedli intervju. Vaši odgovori se bodo beležili in snemali. Zvočni posnetki se bodo uničili takoj po ustvarjenem dobesednem prepisu zvočnega zapisa.

Svojo privolitev v sodelovanje v raziskavi lahko kadar koli umaknete, ne da bi imeli zaradi tega kakšne slabe posledice. Vaši podatki, ki jih bomo zbrali v raziskavi, so zaupni, zavarovani pred nepooblaščenim razkritjem z osebno šifro in v nobenem primeru ne morejo biti dostopni drugim nepoklicanim osebam brez vašega privoljenja.

Predvidevamo, da vam sodelovanje v raziskavi ne bo povzročilo nobenih posebnih nevšečnosti.

Vsa vprašanja v zvezi z raziskavo lahko kadar koli naslovite na odgovornega raziskovalca:

Vincenc Vipavc

Elektronski naslov: vincenc.vipavc@gmail.com

Telefon: 031 755 559

Strinjam se s sodelovanjem v raziskavi. Razlago sem prebral/-a oziroma mi je bila podana ustno in jo razumem.

Datum in podpis preiskovanca:

Datum in podpis odgovorne osebe:

POSTOPEK KODIRANJA INTERVJUJEV

Legenda kategorij kodiranja:

1. [Uporaba mobilnih tehnologij pred uvedbo](#)
2. [Podane tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov pred uvedbo](#)
3. [Podane/uporabljene tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov po uvedbi](#)
4. [Stroški](#)
5. [Kadri](#)
6. [Težave pri uvajanju davčnega potrjevanja računov](#)
7. [Pozitivno mnenje o uvedbi davčnega potrjevanja računov](#)
8. [Negativno mnenje o uvedbi davčnega potrjevanja računov](#)
9. [Druge opazke](#)

RAZPOREDITEV KOD PO KATEGORIJAH

1. [Uporaba mobilnih tehnologij pred uvedbo:](#)

- navadna prenosna blagajna (I1) (I2) (I4) (I5) (I6) (I7) (I8)
- pametni telefon, ne v poslovne namene (I1) (I3) (I7)
- tudi v osebnem življenju nepametni telefon (I5)
- niso tehnološko podkovani (I2) (I3) (I5) (I6) (I7)
- prej brez navadne elektronske blagajne (I3)
- so za to plačali druge (I4)
- domači računalnik za izstavljanje originalnih računov in materialno razknjiževanje (I8)

2. [Podane tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov pred uvedbo:](#)

- da, vse možnosti pojasnjene (I1) (I3) (I4) (I5) (I6) (I7) (I8)
- obveščanje s strani carine (I1)
- obveščanje s strani organov (I6)
- obveščanje s strani ponudnikov opreme (I5) (I6)
- popis carine, da so jih obvestili in predali zloženko z opisanimi možnostmi (I1)
- vsi so govorili o tem (I2) (I8)
- pozanimali so se tudi sami (I2) (I4) (I8)
- strašenje z ukrepi (I2) in povzročanje panike (I5)
- informacije na zloženkah, internetu, radiu, od drugih (I8)

3. Podane/uporabljene tehnološke možnosti davčnega potrjevanja računov po uvedbi:

- navadna blagajna s SIM-kartico in povezavo s FURS (I1), ker je bolj zanesljiva (I2), preverjena stvar s strani Hrvatov (I7)
- blagajna z zaslonom na dotik in povezavo s tehtnico (I4)
- tablica in tiskalnik (I3) (I6) (I8), ker je enostavno in poceni (I3), brskanje po spletu – zabava, ko ni strank (I3), ker se navadnih še ni dalo dobiti (I6), imaš na voljo več informacij, (I8) shranjeni podatki o rednih strankah in možnost izstavitve originalnega računa (I8)
- ne želijo potrjevati vsakega računa posebej (I3)
- cenejše elektronske blagajne ne shranjujejo podatkov o kupcih za izstavitve originalnih računov (I3)
- nakup boljše, dražje izbire, ker niso želeli zgubiti strank zaradi počasnih/slabih blagajn (I4)
- WiFi-postaja (I4)
- ločeno od mobilnih podatkov na osebni telefonu (I4)
- vezana knjiga računov (I5), ker so nekateri imeli (in še imajo) veliko problemov z blagajnami (I5), ker nimajo toliko strank (I5,) začasna rešitev (I5), najcenejša in najpreprostejša rešitev (I5)
- pri izbiri pomagal sin, ki se bolj spozna na tehnologijo (I8)

4. Stroški:

- približno enako (I1)
- stroški neuporabne še delujoče opreme: neuporaba dveh 2 leti starih blagajn – približno 300 evrov (I1), dobra, hitra 2 leti stara blagajna (I7)
- nakup blagajne (I2), nakup 3 blagajn – okoli 700 evrov, ena (I4) približno 300 evrov (I7)
- programiranje kupljenih blagajn (I2)
- programiranje tehtnice (I4)
- nakup tablice in tiskalnika – okoli 500 evrov (I3), nekaj čez 300 evrov (I6), približno 500 evrov (I8)
- nakup programa (I3) (I4)
- naročnina za internetno povezavo (I3) (I4) (I8)
- dodatna predplačniška kartica pri drugem operaterju (I3)
- nakup WiFi-postaje (I4)
- skupno malo manj kot 5.000 evrov (za 3) (I4)
- občasni servisi in svetovanja (I4)
- nakup vezanih knjig (I5)
- dodatna SIM-kartica 7 evrov (I7)

5. Kadri:

- brez večjih sprememb (I1) (I4) (I6) (I7) (I8)
- računovodstvo nima težav z novim sistemom (I2) (I3) (I4) (I7) (I8)
- manj dela za računovodstvo (I3)
- računovodstvo ni želelo potrjevati vsakega računa posebej (I3)
- pomoč družinskih članov pri potrjevanju (I5)

6. Težave pri uvajanju davčnega potrjevanja računov:

- do 18. 1. ni bilo dobav naročenih davčnih blagajn (I1), prve dni v začetku leta (I2) potrebna druga rešitev (I6), nekateri zaradi tega niso upali delati (I7)
- upoštevanje vremenskih razmer: tablica in tiskalnik nista primerna za mraz in dež (I1) (I6), davčna blagajna naj bi delovala do -15 stopinj (I1), težko delati, ko je mrzlo (I6), baterija drži manj časa na mrazu (I6)
- treba se je navaditi na novo stvar (I1), se naučiti (I4)
- *prepozno* zanimanje za nakup opreme (I2)
- strah in panika (I2)
- zaradi nerešenih zadev nekateri niso delali (I2)
- od začetka uporaba navadne (stare) blagajne, ker si ne morejo privoščiti, da ne bi delali (I2)
- slab signal (I2), dodatni stroški pri drugem operaterju (I3), vezava (I3)
- od začetka zasedenost svetovalcev – brez takojšnje pomoči (I2)
- ni bila enostavna rešitev (I2) (I3)
- skrb za polne baterije (I3), tiskalnik brez indikatorja o porabi baterije (I3)
- vsi so morali biti hitri (I3) (I7)
- veliko klicanja (I3)
- druge težave, ki jih niso specificirali (I3), že utrujeni od razlaganja (I3)
- tehtnica nima zunanje baterije – potrebuje dostop do elektrike (I4)
- ne želijo se ukvarjati z novo tehnologijo (I5)
- več dela (I5) (I7)
- sram pred strankami, ker niso znali rešiti težav (I6)
- ogromno težav z opremo na začetku (I6)
- nova blagajna je bolj počasna (I7)
- »kakšen siv las več« (I7)

7. Pozitivno mnenje o uvedbi davčnega potrjevanja računov:

- več inšpekcijskega nadzora (I1)
- boljša oprema za izdajanje računov (I4)
- poenostavitev izstavljanja originalnih računov in beleženja zalog (I8)

8. Negativno mnenje o uvedbi davčnega potrjevanja računov:

- zadržanje mnenja zase (I1)
- brez strahu podano mnenje (I2)
- ni se veliko spremenilo – kdor prej ni pisal računov, jih tudi sedaj ne, in obratno (I1) (I6)
- kaznovanje kupcev, če niso dobili računa, in povzročanje strahu pred kupovanjem (I1)
- »ena svetovna bedarija« (I2)
- »čisto brez potrebe« (I3)
- brez sprememb, ogromno *pompa* in stroškov (I4)
- »larifari državnih uradnikov, ki sploh ne vedo, kaj pomeni delat« (I5)
- stresno spreminjanje sistema, deluje kot mora, rajši ne govorijo o tem (I6)
- menijo, da njihovo mnenje ni pomembno (I7), ker naredijo, kot se njim zdi prav, ostali pa se morajo s tem sprijazniti (I7)
- za državo bo enako (I8)
- podobno pred 30 leti, ko je bilo treba prijaviti velike račune, izstavljene firmam (I8)

9. Druge opazke:

- najmlajši (I4) je to vzela kot investicijo, nakupil je dražjo, boljšo opremo
- najstarejši (I5) se je odločil za najmanj tehnološko, začasno rešitev
- za večino je govorjenje o tem stresno, naporno
- od začetka jim je bilo težko, ko so se navadili, pa ok
- prisiljena *nadgradnja* sistemov poslovanja
- negotovost, ali je bila izbira za dražje izdelke (velika investicija) prava odločitev (I4)

POSAMEZNI KODIRANI INTERVJUJI

ŠIFRA: I1

[transkript intervjuja z dne 15. 3. 2016; trajanje: 16 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Mozirju, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: ženski; starost: 40 let; področje dela: prodaja nogavic]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

Že prej smo uporabljali navadno prenosno blagajno in pa seveda sem uporabljala tudi pametni telefon, sicer ne v poslovne namene, kot ga tudi ne sedaj.

- ✓ Menite, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Da. Carina nas je obveščala, na enem sejmu tudi popisala, da so nas obvestili in predali zloženko, kjer so bile opisane možnosti za naprej.

- ✓ Za katere rešitve ste se odločili? Bi se danes odločili drugače, ko že poznate delovanje?

Navadna blagajna s SIM-kartico in povezavo s FURS-om, ker sem bila tega tudi od prej navajena in bolj zaupam tem stvarim. Znamka blagajne je Daisy expert SX-3G. Mislim, da bi se odločila enako.

- ✓ Kakšne spremembe s stroškovnega vidika imate po uvedbi davčnih blagajn?

Pride približno enako. SIM je predplačniški tako, da minimalno 5 evrov na 3 mesece moram gor dati. V začetku sem imela vezane knjige, s katerimi pa je dosti več dela, ker do 18. 1. ni bilo davčnih blagajn za dobit, teh tanavadnih. Kot pravim, tablica in tiskalnik pa zame ne bi prišla v poštev in so mi jo tudi odsvetovali, da ni to za mraz in dež. Ta blagajna pa naj bi delovala do -15 stopinj Celzija po navodilih in zaenkrat nimam problemov. Pred tem pa sem dala 2 popolnoma delujoči 2 leti stari blagajni stran, ker ni bil mogoč dokup modula za davčno potrjevanje. Tudi okoli 300 evrov.

- ✓ Kakšne spremembe s kadrovskega vidika?

Nobenih večjih.

- ✓ Bi zase rekli, da ste se dobro spoprijeli s problemom davčnih blagajn ter izbrali hitro in pravo rešitev? Kakšni so bili problemi pri uvedbi davčnih blagajn?

Ja, nič posebnega, pač problemi pri vsaki novi stvari ki se jo moramo navaditi.

- ✓ Vaše mnenje o davčnem potrjevanju računov?

Oni pišejo zakone. To mnenje bom bolj obdržala zase. Tisti, ki so prej pisali račune, jih bodo tudi sedaj in obratno. Glede tega se ni dosti spremenilo. Je pa narobe to, da ljudi kaznujejo, če nimajo računa in so v strahu kupit na trgu, ker mogoče ne bojo dobili računa. Pa mislim, da je več nadzora sedaj s strani inšpektorjev, kar ni nič narobe z moje strani.

ŠIFRA: I2

[transkript intervjuja z dne 15. 3. 2016; trajanje: 18 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Mozirju, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: ženski; starost: 45 let; področje dela: mesarstvo]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

Nikoli nisem bila dosti tehnološki človek in tudi mi nič ne manjka, se mi zdi. Prej sem imela to prenosno blagajno.

- ✓ Menite, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Ja, saj so vsii toliko na veliko razglašali okoli, pa še sami smo se veliko pozanimali, ker so nas strašili. Seveda pa smo bili pozni.

- ✓ Za katere rešitve ste se odločili? Bi se danes odločili drugače, ko že poznate delovanje?

Odločila sem se za fizično blagajno, ker, kot sem že omenila, nisem dosti tehnični tip in mi je to lažje uporabljat in tudi bolj zanesljiva je. Seveda v začetku je bilo dosti problemov, prvo teh blagajn ni bilo za dobit prve dni v začetku leta in še nekatere je bilo zelo strah in niso delali nekaj časa, sama sem uporabljala še staro blagajno nekaj dni po novem letu, ampak so rekli, da to ni nič zelo hudega, tako da se mi je izšlo potem vse normalno. Sama si pač ne morem privoščiti tega, da ne grem delat zaradi tega, ker ni za dobit blagajne.

Mislím da sem se odločila prav, kajti sedaj, ko so začetne težave mimo, nimam nobenih problemov in je kar zanesljiva stvar, tudi nimam toliko skrbi kot tisti s tablicami.

- ✓ Kakšne spremembe s stroškovnega vidika imate po uvedbi davčnih blagajn?

Stroški, ja blagajna, seveda, pa programiranje, pa še kaj bi se našlo.

- ✓ Kaj pa s kadrovskega vidika?

Ne, računovodstvo nima težav z novim sistemom. Mislím, da jim ni težje, ker drugače bi sigurno povišali ceno.

- ✓ Meníte, da ste se dobro spoprijeli s problemom davčnih blagajn ter izbrali pravo rešitev? Nekaj problemov ste že omenili, kaj pa drugače?

Ja, nisem bila toliko v paniki kot ostali, mogoče se nisem dovolj hitro pozanimala za nakup, ampak mislím, da ne bi niti mogla, ker par mesecev prej še ni bilo tega modula, ki je poseben za slovenske davčne zahteve. Probleme sem opisala že prej, ki pa jih tudi ni bilo malo, tudi signal, pa v začetku so bili svetovalci zelo zasedeni, tako da, ko nisem kaj vedela, je bil kar problem priti do nekoga, ki to ve.

- ✓ Kakšno je vaše splošno mnenje o davčnem potrjevanju računov?

Bom povedala kar po resnici, ker me ni strah povedati, da je to ena svetovna bedarija.

ŠIFRA: I3

[transkript intervjuja z dne 16. 3. 2016; trajanje: 14 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Celju, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: ženski; starost: 40 let; področje dela: prodaja otroških oblačil]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

Ma, nisem bila toliko domača na tem področju, dobro, da imam ta pametni telefon že nekaj časa, ampak ne v poslovne namene, predvsem za pogledat, kako bo vreme. Tudi blagajne nismo imeli prej na stojnici.

- ✓ Menite, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Ja, seveda.

- ✓ Za katero možnost ste se odločili?

Odločili smo se za tablico plus termični printer. Ni bila lahka odločitev, vendar so me potem prepričali, da je to enostavno ter kar poceni. Seveda pa nisem hotela vsakega računa posebej davčno potrjevati oziroma mi je računovodkinja to zelo odsvetovala in rekla, da mi ona tega ne bo počela sama. Mislim, da odločitev res ni bila enostavna, tudi program in celo delovanje ni tako enostavno. Dobro, v parih dneh ga poznaš, tudi ni toliko kompliciran, ampak potem je še povezovanje na tiskalnik, pa skrb za obe bateriji, da sta polni. Torej bateriji od tablice in tiskalnika, ki nima posebej indikatorja, koliko je poln, tako da se polni na 2 dni, preventivno kdaj tudi vsak dan. Drugače pa mislim, da sem se prav odločila. Sedaj večjih težav ni in imam tudi za original račune, katere imam že shranjene, in stranke, za kar ni možnosti na navadnih blagajnah, vsaj teh ta poceni ne. Pa seveda se tudi kdaj zabavam, ko ni strank pa brskam po spletu s tablico.

- ✓ Kakšne spremembe s stroškovnega vidika imate po uvedbi davčnih blagajn?

Stroški so bili ogromni na začetku. Seveda si nočeš kupit tistega res najcenejšega, tako da smo odšteli približno 500 evrov za komplet. Potem pa seveda še mesečna naročnina od Simobila in program. Ja, pa tudi Simobil ne vleče toliko dobro, tako da imam še eno predplačniško kartico od Mobitela za občasno uporabo.

- ✓ Kaj pa s kadrovskega vidika?

Računovodsko se ni ničesar spremenilo. Mogoče imam celo malo manj dela glede tega.

- ✓ Menite, da ste se dobro spoprijeli z uvedbo davčnih blagajn? Ste imeli pri tem kaj problemov?

No, hitri smo morali biti kar vsi, ker zakon je zakon. Mogoče, ker nisem preverila prej, kje vse ima pokrito kateri mobilni operater, da bi izbrala pravega, ker sedaj smo vezani. Pa kot sem že povedala, v začetku je bilo kar nekaj težav, od programa pa programiranja pa cene pa veliki stroški pa klicanja, dosti pa ne bomo več o tem, ker postanem kar utrujena.

- ✓ Kakšno je vaše splošno mnenje o davčnem potrjevanju računov?

Mnenje je bolj negativno, pač mislim, da je to čisto brez potrebe.

ŠIFRA: I4

[transkript intervjuja z dne 30. 3. 2016; trajanje: 17 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Celju, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: ženski; moški: 35 let; področje dela: mesarstvo]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

Vedno sem raje **to prepuščal drugim**, ki **sem jih seveda plačal**. Smo imeli seveda **prej tudi blagajne** in takšne stvari.

- ✓ Bi rekli, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Ja, seveda sem **bil obveščen**, kar mi pa ni bilo jasno, sem **pa še povprašal**.

- ✓ Za katere rešitve ste se odločili? Bi se danes odločili drugače?

Odločil sem se **za nakup nekaj boljšega**, kar imajo na trgu, saj ne da je posel tako dober, ampak enostavno si nočem privoščiti, **da bi mi kakšne stranke ušle zaradi slabe** ali počasne blagajne. Bog ne daj, da ima še kakšne probleme in mislim, da sem se **odločil prav**. Je **fizična blagajna na dotik, ki je povezana direktno z vago, nima pa zunanje baterije**, ampak tako povsod, kjer delam, imam elektriko, zato baterijske blagajne ne potrebujem. Tudi **za internet sem se odločil kar za fiksno WiFi-postajo**, ki jo plačujem mesečno in gre **prek mobilnega interneta**. Nisem niti razmišljal o drugih opcijah, ker trenutno ta deluje in je bila kar veliko denarja. Blagajna je POS-blagajna Qtoughc 10.

- ✓ Kakšne ste imeli spremembe na področju stroškov?

Ja teh je **bilo kar nekaj**, ker je bilo potrebno kupiti **3 blagajne**, ker občasno dela tudi žena, jaz samo ob sobotah, pri Ljubljani pa prodaja še moj brat. Torej blagajne, mislim, da okoli **700 evrov ena, pa programi in programiranje in vage in internet in še kaj** je nanoslo nekaj manj kot **5.000 evrov**. Ampak ok, sedaj **mora to delati vsaj 10 let**. To je bilo v začetku, sedaj pa pač **občasni servisi in svetovanja** in podobno pa seveda **mesečni račun za internet**, ampak hočem imeti vse to ločeno, da se nič ne meša z osebnim telefonom in da ne prihaja do komplikacij.

- ✓ Kakšne ste imeli spremembe s kadrovskega vidika? Kaj težav?

Nismo imeli kadrovske sprememb. Tudi težav v računovodstvu ne, razen kar smo se **morali priučiti na nove stvari**, ki pa so dejansko **boljše kot prej in seveda tudi dražje**. V začetku nisem bil siguren, da sem izbral prav, da nisem vzel kar nekaj za tretjino cene, ampak sedaj se kaže, da je to bila **dobra odločitev**, saj nimam skoraj nobenih težav več. No, kot sem omenil, **sprva so bile in smo se morali kar dobro priučiti uporabljati** to stvar, je le na dotik, pa vaga in vse, toda kot celota deluje ok.

- ✓ Kakšno je vaše mnenje o uvedbi davčnega potrjevanja računov?

Kar se mene tiče, se ni nič spremenilo, razen ogromnega pompa okoli tega in posodobitev blagajniških sistemov, kar je za sabo prineslo kar nekaj stroškov.

ŠIFRA: I5

[transkript intervjuja z dne 30. 3. 2016; trajanje: 16,5 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Celju, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: moški; starost: 67 let; področje dela: prodaja delovnih oblačil]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

Nisem nekaj domač, tudi privat še vedno uporabljam navaden telefon, ne te z velikimi ekrani.

- ✓ Menite, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Bi rekel, da ja, ker je bilo res veliko govora o tem in onem in nekateri so delali paniko, da te kap, še tisti, ki so mi hoteli prodati davčne blagajne.

- ✓ Kakšna je bila vaša odločitev okoli tega? Bi se danes odločili drugače?

Odločil sem se, da bom uporabljal še vezano knjigo računov, ker nekateri so imeli toliko problemov z blagajnami pa še danes jih imajo. Sicer sem prej uporabljal navadno staro blagajno, kar pomeni, da je to zame en korak nazaj, ampak res se mi ne da ukvarjat s to tehnologijo, strank pa tudi nimam toliko, da ne bi mogel na roke napisat računa.

- ✓ Torej ste kar hitro rešili vse skupaj?

Ja, sem kar hitro rešil vse skupaj in ni me preveč bolela glava pri izbiri in v denarnici ob spremembi, toda mogoče imam pa sedaj več dela, ampak te vezane knjige tudi ne bojo za večno, bomo videli, kaj bo prinesel čas.

- ✓ Kakšne ste imeli spremembe s stroškovnega vidika?

Stroški so mi sedaj te vezane knjige, ki seveda niso poceni, in pač to, da moram hčeri vsak teden dajat te knjige, da pošlje račune na davčno.

- ✓ Ste imeli še kakšne spremembe na področju kadrov?

Ne, kot sem rekel, hčeri moram sitnariti vsak teden, da mi to zrihta, ampak sedaj se je že navadila.

- ✓ Kakšno je vaše mnenje o uvedbi davčnega potrjevanja računov?

Sam en nov larifari državnih uradnikov, ki sploh ne vedo, kaj pomeni delat.

ŠIFRA: I6

[transkript intervjuja z dne 2. 4. 2016; trajanje: 14 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Sevnici, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: ženski; starost: 40 let; področje dela: mesarstvo]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

No, nikoli **nismo bili** kaj dosti v računalniških vodah, saj smo na deželi doma in je delo predvsem izven hiše. Ampak recimo, da smo usposobljeni za tiste vsakodnevne in splošne izzive. Prej smo imeli **tudi blagajno**.

- ✓ Menite, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Seveda. Bilo je res **veliko govora o tem** in tudi **obveščali so nas s strani organov** in strani **oglaševalcev** svojih novih blagajn.

- ✓ Za katere rešitve ste se odločili? Bi se danes odločili drugače?

Odločila sem se **za tablico in tiskalnik**, in sicer pri Simobilu. Takrat se mi ni zdela dobra rešitev, ker v začetku **je bilo kar dosti problemov**, kar nekaj takih, ko me je bilo tudi **sram**, ker seveda si je težko privoščiti pred stranko nekaj brkljati po tablici in se delati, **da veš, kaj delaš, ko stvar ne deluje**. Sedaj, ko zadevo dodobra poznam, ni večjih težav, mogoče to, da moramo **bolj paziti na dež in sonce**, kar pa moramo tudi paziti zaradi robe na stojnici in **kadar je zelo mrzlo, je tudi težko delati na tablici** in **baterija dosti manj drži**. Je pa res, da **prve dni so bile vse fiksne blagajne nedosegljive**, mi pa smo morali delati dalje in je bila potrebna hitra rešitev.

- ✓ Kakšne spremembe s stroškovnega vidika imate po uvedbi davčnih blagajn?

Stroški so bili **v začetku**, ko je bilo potrebno to skupaj kupiti, mislim da nekaj čez **300 evrov** za vse skupaj.

- ✓ Pa s kadrovskega vidika?

Računovodstvo in ostale stvari se zaradi tega **niso spremenile**.

- ✓ Bi zase rekli, da ste se dobro spoprijeli s problemom davčnih blagajn ter izbrali hitro in pravo rešitev? Ste imeli kakšne probleme?

Ne vem, ali sem se dobro odločila. Kot pravim, v začetku je bilo ogromno težav in klicev na klicni center in obiskov pri operaterjih in še kaj, res ne bi rada šla še enkrat čez to, ker je kar stresno. Sedaj, ko pa je vse skupaj za mano, pa deluje, kot mora, pa je ok, nimam večjih pripomb. Toda tudi pri fiksnih blagajnah ni šlo brez težav, ampak mogoče se lažje privadiš.

- ✓ Vaše mnenje o davčnem potrjevanju računov?

To raje ne bom komentirala, ker sem že sedaj živčna, ko se spomnim na tisti čas, ko so to uvedli. Sama sem dajala račune prej in jih tudi sedaj, ostali pa že vejo sami zase.

ŠIFRA: I7

[transkript intervjuja z dne 2. 4. 2016; trajanje: 13 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Sevnici, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: moški; starost: 43 let; področje dela: prodaja sadja in zelenjave]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

Sam sem bolj praktičen tip, ne tehničen, tako da ne veliko, imel sem že prej tudi navadno blagajno in seveda pametni telefon za osebno uporabo.

- ✓ Menite, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Seveda, no pač mislim, da.

- ✓ Za katere rešitve ste se odločili? Bi se danes odločili drugače?

Odločil sem se za preverjeno stvar od naših sosedov Hrvatov, prenosno blagajno Digitron, ki jih pač tam že uporabljajo zdaj že nekaj let. Ne vem, mislim, da je bila to najboljša odločitev tisti moment, sedaj pa imam kar nekaj pripomb na to blagajno, ki je dokaj počasna, deluje pa seveda ok.

- ✓ Kakšne spremembe s stroškovnega vidika imate po uvedbi davčnih blagajn?

Kot prvo je šla stran dobri 2 leti stara blagajna, ki je bila odlična, še sedaj mi jo je malo žal in jo imam doma shranjeno, ker je pa bila zelo hitra, zato sem bil z njo zelo zadovoljen. Ko je kakšen večji sejem in je gneča, ti to pride zelo prav. Ta nova blagajna je bila okoli 300 evrov in seveda mesečni račun za 7 evrov dodatka za še eno SIM-kartico.

- ✓ Kaj pa s kadrovskega vidika?

Računovodkinja pravi da se ni nič spremenilo z njenega vidika, mi je pa začetku dosti pomagala. Pa takoj prvi teden sem zamudil en sejem, ko še nisem imel blagajne in nisem upal

iti brez nje delat, ker seveda smo takrat vsi hiteli in se odločali, kaj je najbolje za nas, potem pa ni bilo za dobiti takoj isti dan.

- ✓ Bi zase rekli, da ste se dobro spoprijeli s problemom davčnih blagajn ter izbrali hitro in pravo rešitev?

Ne vem, sem imel kar nekaj dela s tem in mogoče kakšen siv las več.

- ✓ Kakšno pa je vaše mnenje o davčnem potrjevanju računov?

Moje mnenje je zanemarljivo, ker storili bi tako, kar se njim zdi prav, mi pa se s tem moramo sprijazniti in tako delat. Meni je žal samo stare blagajne.

ŠIFRA: I8

[transkript intervjuja z dne 12. 4. 2016; trajanje: 10,5 minut; lokacija na delovnem mestu sodelujoče osebe v Mozirju, brez drugih prisotnih; editirana verzija z zakritjem podatkov o identiteti sodelujočih (popravki označeni z oglatimi oklepaji); spol: moški; starost: 55 let; področje dela: šiviljstvo]

- ✓ Kako ste bili domači z uporabo mobilnih tehnologij na delovnem mestu pred uporabo davčnih blagajn?

Računalnik sem že prej uporabljal doma za račune pisat firmam in materialno razknjiževanje. Na terenu smo imeli prej tudi blagajno.

- ✓ Menite, da ste bili pred uvedbo davčnih blagajn seznanjeni z vsemi možnostmi davčnega potrjevanja računov?

Ja, mislim, da. Zloženke, internet, radio, televizija pa tudi ostali ti veliko povedo. O tem se je res kar dosti govorilo, tako da smo se mogli pozanimat.

- ✓ Za katere rešitve ste se odločili? Bi se danes odločili drugače?

Odločil sem se za tablico in printer. Tablica je Samsung 10 plus ali nekaj takega. V bistvu sva to s sinom uredila, ki se bolj spozna na te stvari in ima tudi sam firmo. Ne bi zamenjal, od začetka je bilo malo težje, ampak potem, ko se navadiš, je enostavno in dosti več informacij imaš kar takoj pri roki. Imam tudi shranjene redne stranke, ki želijo original račun. Za vse skupaj smo se kar na hitro odločili in mislim, da tudi prav, še posebej mi je všeč to, da lahko pišem tudi original račune.

- ✓ Kakšne spremembe s stroškovnega vidika imate po uvedbi davčnih blagajn?

V začetku okoli 500 evrov plus mesečno je potem še strošek tega interneta.

- ✓ Pa s kadrovskega vidika?

To je ostalo isto, no, vsaj računovodkinja pravi, da ostaja enaka cena storitev.

- ✓ Kakšno pa je vaše splošno mnenje o davčnem potrjevanju računov?

Za državo bo enako. Pred 30 leti je bila podobna stvar za velike račune original za firmo si moral posebej prijaviti. Smo se že sprijaznili s tem in ne bo hudega.